

ROČNÍK LXV

ČERVEN 2010 • ČÍSLO 06

HLAS

PRAVOSLAVÍ

CENA 24,-KČ/16

NADĚJE, FILOKALIE - O KLIDU,
NAŠI POUTNÍCI VE SVATĚ ZEMI

Z GALERIE IKONOPISCŮ

Sv. evangelista Lukáš dle tradice vytvořil několik ikon Bohorodice kolem roku 60, tj. v době, kdy pobýval spolu se sv. Janem v Efezu. Dle tradice se apoštolu Lukášovi povedlo vystihnout skutečné rysy Panny Marie a ikony byly namalovány přímo na cedrovou desku. O jedné takovéto ikoně uchovávané v Římě se například věří, že původně byla stolovou deskou vyrobenou vlastníma rukama samotným Pánem Ježíšem, když ještě pobýval v Nazaretu.

Záračná ikona Panagia Proustotissa, jejíž vytvoření tradice přisuzuje sv. apoštolovi Lukášovi a její reprodukcí přinášíme, byla za zvláštních okolností zachráněna v době ikonoklastického byzantského císaře Leofila v 9. stol. v nepřístupné oblasti Átého v Řecku. Váže se k ní mnoho zázraků a podivuhodných příběhů. Poutníci mohou každoročně tuto ikonu vidět v dnech 15. až 22. srpna zhlédnout v monastýru přezvaném Bohorodice v řeckém městě Proussa.

OBSAH

SLOVO METROPOLITY - NADĚJE	5	PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ - NĚMČINA V PRAXI	
STARÝ ZÁKON - DEBORA	6	PRAVOSLAVNĚ CÍRKVE	19
DUCHOVNÍ ČTENÍ - FILOKALIA - O KLIDU	8	ZPRÁVY ZE SVĚTA	23
DUCHOVNÍ ČTENÍ - INTERMEZZO IV - NAPOSLED		RECENZE - KNIHY MISIJNĚ STÚDIE I.	25
NA PORADĚ FIKTIVNÍ SPOLEČNOSTI „NAŠE DOBRO, A. S.“	12	ZPRÁVY Z EPARCHIÍ	26
HISTORIE - PRAVOSLAVNÝ DŮM „MILOSRDNÝ		SPOLEČENSKÁ KRONIKA	31
SAMARITÁN* V MNICHOVĚ	14	MLÁDEŽ - „O MLÁDEŽI S MLÁDEŽÍ“	33
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ - NAŠI POUTNÍCI		SVĚDĚCTVÍ - NAD ODKAZEM ŽIVOTA A DÍLA	
VE SVATĚ ZEMI - IZRAEL A JORDÁNSKO	16	KARDINÁIA TOMÁŠE ŠPIDLÍKA	35
		PROGRAM METROPOLITY	37

„A STVOŘÍM VŠECHNO NOVÉ“ – RADOST A POKOJ V DUCHU SVATÉM

„A slyšela jste již o tom strašlivém tajemství, které je tak strašlivé, že jej ani sestra Žofie neslyšela od svého manžela, a akorát ví, že je strašlivé a týká se to asi jednoho otce duchovního někde nad Prahou? Anebo jinak: „Víte, že ten bratr je skrz naskrz liberál a pomodřil se s židy a možná i s buddhisty?“ Anebo třeba takto: „Ta sestra je s těmi fundamentalisty.“ Anebo i takhle: „Věděli jste, že ten otec duchovní asi pere špinavé peníze od ruské mafie a že ti dva jsou asi svobodní zednáři.“ Anebo ještě mnohem nenápadněji: „Tak co si myslíte o tom otci, když tady dneska není, i když tady měl být...“

Jakkoliv nepříjemně tyto neurčité, avšak ve svojí podstatě vesměs zlovolné výroky znějí, zdá se, že se s nimi a jimi podobnými setkal asi každý v církvi a že zde opravdu platí staré přísloví, dle něhož: „Slovo jednou vyřčené a požár v suchém lese těžko zastavíš.“

Zamýšlel jsem se nad tím, proč je tomu tak a proč se jakkoliv útržkovitě, z kontextu vytržené informace, avšak ještě častěji holé nesmysly a lži jako lavina šíří právě v církevním prostředí a proč tam, kde má vskutku vládnout „RADOST A POKOJ V DUCHU SVATÉM“ a v neposlední řadě také vzájemná úcta, tolerance a nadšení pro věc Boží na světě, se tak nepřiměřeně daří pomluvám a také všem možným výmyslům, domněnkám a lžím. Když jsem hledal rozumnou (nikoliv mystickou) odpověď na tyto otázky, rozhodl jsem se tentokrát vy-

pustit všeobecně rozšířenou a dle mého názoru přehnaně oblíbenou teologickou tezi, totiž, že je tomu jednoduše tak proto, že nepřítel lidského rodu, tj. ďábel, usiluje o naše zničení a „nutí nás“, abychom se navzájem pomlouvali a všelijak si ubližovali... Co tedy jakožto „veskrze ne-

EDITORIAL

dokonalý" pozorovatel a „pisálek" shledávám jako příčiny všech těch kletev a nactiutrání i dalších neřduh?

1. Společenství církve. Samozřejmě, že v církvi mluvíme především o společenství liturgickém. Avšak rozumí naši věřící svatě liturgii? Lze sladit často opakovanou triumfalistickou tezi liturgistů a liturgů, že sv. liturgie je vrcholem a kumulací života v církvi, s teologicky mnohem skromnějším a zřejmě i přiměřenějším konstatováním – totiž že církev je nemocnicí a účast na sv. liturgii je pro nás duchovním léčením, které má obnovit naše společenství s Bohem a bližními a v neposlední řadě obnovit obraz Boží v nás samých a také ozdravit naše vztahy k Božímu stvoření? Nakolik jsme pochopili a přijali skutečnost, že účast na sv. liturgii je pro nás přípravou k životu s Bohem?

Zde, jak se zdá, nesprávné chápání sv. liturgie či jakéhokoli církevní slavnosti, které se účastníme jako jakéhosi „vrcholu" či „již dosažení", vede k tomu, že věřící svůj další duchovní život již nekultivují ani nerozvíjejí, což pochopitelně vede k úpadku a k tomu, že se další aktivity jednotlivce i společenství vybějí v pomluvách a nactiutrání.

2. Víra v Krista jako Spasitele a zachránce. Pravoslavný křesťan samozřejmě a pevně věří v reálnou přítomnost Krista ve svatých tajinách po způsobu chleba a vína. Co ale dál? Jak doopravdy vnímá Krista na úrovni osobní po svatě liturgii a přijetí svatých tajin? A jak vnímá a doopravdy zná biblické příběhy o jeho pozemském působení? Co děláme opravdu proto, abychom našeho Pána a Spasitele lépe poznali nejenom z přijetí svatých tajin (svátosti), ale také přijetím Božího slova – Bible a mohli pak doopravdy kráčet v jeho slápečích? Čteme Bibli každý den? Dovolujeme slovům Písma, která k nám v chrámu zaznívají, aby pronikla a zakořenila do našeho života? Anebo nás i při nedělním čtení apoštola a evangelia spíše zajímá, jakým autem dorazil biskup a jak je ustrojen diákon?

Jednou jsem v jedné moravské farnosti udělal malý test a zeptal se věřících, co si pamatují z nedělního evangelijního čtení a z kázání. Odpovědi bych hodnotil známkou 4, tj. dostatečná, a to kvůli čtyřem lidem, kteří si nepamatovali vůbec nic(!) a jednomu, který si zapamatoval takřka vše...

3. Kam se poděla radost? Je zarážející, jak často se v našem církevním tisku, avšak také v osobních rozhovorech, zabýváme nejrůznějšími ne zrovna obveselujícími a radostnými detaily církevního života anebo detaily z osobního života našich spoluvěřících, otců duchovních

či biskupů. Rozšířená činnost s tím někdy související je někdy přehnaný zájem o historii, tj. o to, co kdo komu řekl a (hlavně) jak to vlastně myslel(!) v roce 1921, 1938, 1946, či 1952... „Za všechno můžou dějiny. Neuspokojivý stav v naší církvi a někdy i nás samotných je výsledkem historie..." Je někdy opravdu těžké rozlišit objektivní události a jejich dopady od vymlouvání se na dějiny jako příčinu současné neaktivity a stagnace. Je pak tak velkým překvapením, že se nakonec část duchovních i věřících oddává praktickému materialismu a konzumu, jež přehršleři nabízí současnost a nachází v nich uspokojení?

Dalo by se asi dlouze pokračovat v analyzování příčin a dopadů, které vedly k tomu, že se dnes v naší snad 40tisícové církvi (pokud mluvíme jen o její české části a českých občanech) nenajde ani nějakých 1000 odběratelů církevního časopisu (tj. v ČR ani jeden ze čtyřiceti!) Dalo by se dlouze přemýšlet také o tom, proč z nějakých dvou stovek vysokoškolsky vzdělaných teologů pošle článek do církevního časopisu v nejlepším případě asi 5... (tj. opět asi jeden ze čtyřiceti!). Dalo by se samozřejmě ptát také na to, v kolika farnostech se pravidelně a řádně učí náboženství, jak vypadá sociální práce a spousta dalších věcí, a pochopitelně se také ptát, proč většina toho, co ve zdravé církvi má být a má fungovat, jednoduše u nás většinou NENÍ a NEFUNGUJE.

Příčiny jsou samozřejmě závažné a nabízí se nám ihned například vskutku „duchovní", avšak (ať dotčení prominou, že poněkud „levná") odpověď, že totiž: „Dábel nám to tu všechno kazí..." anebo třeba že: „Slyšeli jste již o tom strašlivém tajemství, které je tak strašlivé, že..."

Ano, tento úvodník opravdu byl o lenosti, neochotě nasadit se pro věc Boží, o materialistickém zaměření mnoha navenek církevních lidí a o šíření kletev.

Navzdory všem těmto nepříjemným věcem, které jsem si dovolil pojmenovat, nás ale Hospodin ujišťuje, že „Stvoří všechno nové(!)", a dokonce nás vybízí k „radosti a pokoji v Duchu svatém". Myslím, že nakolik dokážeme při tvorbě toho nového s našim Hospodinem spolupracovat a radovat se s ním v Duchu svatém a také šířit kolem sebe pokoj a dobro, bylo je a bude i nadále především na každém z nás.

Ostatně, jakožto pravoslavní křesťané jsme pro tyto nové věci náležitě vybaveni dle slov Písma svatého jako „Nové stvoření" a lidé v Kristu „znovu zrození".

*S láskou a láskou v Kristu váš
odpovědný redaktor*

NADĚJE

Věřící srdce je ve všem dobrém stále posilováno nadějí. Neztrácí naději ani v dnešní době poznamenané hospodářskou a finanční krizí, která je podle odborníků vlastně krizí platnosti nadčasových hodnot. Naději má v nemoci a ve všech dalších životních těžkostech i nad hrobem svých blízkých. Žádný lidský strach a bázeň nezničí naději tam, kde je víra a láska.

Pravoslavný křesťan se opírá o sílu naděje, neboť ji zakládá ne na věcech pomíjivých, ale na věčných hodnotách – především ve víře v Ježíše Krista. O naději vypovídají filozofové a různí náboženští představitelé. Nejedvázňější výpovědi o budoucnosti člověka je však podle svatých otců to, že se Bůh stal člověkem, aby se člověk stal Bohem. Vtělení věčného Boha postavilo člověka na cestu „zbožštění“ na základě Boží milosti. Křesťanská naděje zpřítomňuje touhu veliké lásky, jež touží po Boží přítomnosti: Odpovídá láskou, lásce Boží.

Nadějí, kterou věřícím dává prožívat Boží přítomnost, přijímá jako dar nebeského Otce. Nemůže ji nalézt jinde než v osobním setkání a obecnství s trojjediným Bohem, které se uskutečňuje v atmosféře modlitby vnitřního ztišení a též během posvátných bohoslužebných úkonů.

V současnosti se lidé málo věnují duchovnímu životu. Zajímají se většinou o hmotné bohatství ve všech jeho podobách. Avšak i naděje věřícího člověka je spojená s bohatstvím. Jedná se ovšem o bohatství duchovní, které má trvalou hodnotu. Nepomíjí, jako pomíjejí hmotné hodnoty očím viditelné. Je jakousi vnitřní energií, jež utváří konečnou podobu historie světa.

Naděje křesťanské víry otvírá nové možnosti, zcela neznámé prostému uvažování. Proto se nikdy nemůže ztratit ani v jakémkoliv beznadějí, bolestech či těžkých životních zkouškách. Naděje v Kristu dokonce dává ztrápené duši tichou radost, jak o tom svědčí apoštol Pavel: „V naději se radujeme“ (Ř 12-12). Svatí otcové, mučedníci a mučednice svým osobním příkladem ukázali, že je možné se v Kristu radovat i při těžkém strádání. Dokázali tak, že naděje Boží všechno překonává. Tato naděje nás přenáší ze všednosti života dočasného k jeho věčným horizontům. Je to něco jako duchovní teleskop, skrze nějž vidíme do věčnosti. Naděje z nás činí dědice věčného života: „...naděje však, kterou je vidět, není už naděje. Kdo něco vidí, proč by v to doufal?“ (Ř 8,24-25)

Mít a posilovat se naději v Kristu není jenom naše osobní věc. V plné míře ji můžeme žít jen v Církvi. Neexistuje pravoslavná zbožnost odděleně od společenství Kristovy Církve, společenství Boží lásky a všech členů Církve. Kdo žije ve společenství Kristova těla, je ve spojení se všemi lidmi a celým stvořeným světem. Nosí v sobě veškerenstvo – celý kosmos. Láskou objímá všechno a všechny, neboť Církev je Kristovým tělem: „Plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest.“ (Ef 1, 23)

Naděje, kterou máme v Kristu, nás nedělá lidmi s romantickými představami o budoucnosti. Rozvíjí v nás však Boží dary, jimiž hňeteme jako těsto naši přítomnost na zemi, v jejich konkrétních životních souvislostech.

V této souvislosti se mi vybavuje několik kritických okamžiků, kdy bylo třeba si říci: „Máme naději!“ Velmi těžké bylo například pro mě jako mladého kněze setkání se starším kolegou z Moravy, který mi líčil situaci pravoslavi v olomoucko-brněnské eparchii. Říkal, že už tam nemá žádnou budoucnost, ubývají věřící, nejsou téměř žádní kněží. Bylo mi to líto. Přesto jsem si tehdy řekl, že i pro Moravu je naděje. Opravdu, dnes má olomoucko-brněnská eparchie již svého šestého biskupa, mnoho nových farností s mladými věřícími, a dokonce první ženský monastýr vůbec v dějinách naší místní církve s duchovním střediskem. Podobných příkladů bych mohl uvést více. Myslím ale, že stačí vědět a být přesvědčen, že v Kristu máme naději tváří v tvář každé beznadějí. Máme naději, když se stavíme proti jakémkoliv formě násilí a lži, když se zastáváme slabších, když hájíme důstojnost každého člověka tak, aby život vždy zvítězil nad smrtí.

Naděje nás tedy osvobozuje od všech druhů bázně, strachu, malomyslnosti a civilizačních depresí. Naděje je pro nás naději víry v Krista ukřižovaného a vzkříšeného. Vítěze nad smrtí, který nás učí žít život lásky na zemi i na nebesích.

metropolita Kryštof

DEBÓRA

Bible po Ehúdovi vzpomíná ještě soudce Šamgaru, který vysvobodil Izrael od útlaku Pelištejců, lidu, který připlul k jižnímu palestinskému pobřeží a založil tam pět mocných měst. S Izraelem byli skoro pořád ve válečném stavu. Šamgar prý pobil 600 jejich mužů bodcem na pohánění dobytka. Dalším významným soudcem, kterého Bible vzpomíná, je žena, prorokyně Debóra.

Biblická Kniha soudců vypráví, že po Ehúdově smrti se Izraelci dále dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích, a tak je vydal Hospodin napospas kenaanskému králi Jabinovi, který kraloval v Chasóru. Bylo to město v severozápadní části Svaté země na území izraelského kmene Neftalí. Ten měl za úkol vyčistit své území od pohanů, ale stejně jako jiné izraelské kmeny byli i Neftalíjci nedůslední, a tak se stalo, že se časem chasórstí Kenaanci, zapřísáhli pohané, vzmožli, setřáslí podřízenost Izraeli, osamostatnili se a vytvořili si vlastní království. Severněji utvořili později Kenaanci obchodní a námořní velmoc s osadami po celém středozemním moři i na africkém pobřeží Atlantického oceánu. Byli známi tím, že přinášeli svým bohům lidské oběti. Ještě Pán Ježíš přišel s Kenaanci do styku, je známo jeho uzdravení jisté kenaanské ženy od krváčení. Chasórské království se za Jabinu stalo pro Izrael opravdu hrozbou. Chasór byl vyzbrojen devíti sty železnými válečnými vozy, které pod velením Jabinova generála Sísery dvacet let Izraelce krutě utlačovaly.

Toho času byla soudkyně v Izraeli prorokyně Debóra. Sedávala pod „Debóřinou palmou“ mezi Rámou a Bét-elem v Efraimském pohoří a Izraelci za ní přicházeli, aby rozsuzovala jejich pře. Tato žena vzala na sebe starost o záchranu Izraele z Jabinovy moci. Za vojenského velitele si zvolila Báraka z neftalíjské Kedeše. Sdělila mu: „Sám Hospodin, Bůh Izraele, ti přikazuje: „Táhni na horu Tábor a vezmi s sebou deset tisíc z Neftalíovců a Zabalónovců. Já k tobě přivedu k potoku Kišonu velitele Jabinova vojska Sísery i jeho vozbu a jeho muže a dám ti je přemoci.“

Bárak s radostí vyslechl toto Hospodinovo poselství, ale jít bez Debóry, k tomu necítí v sobě dost odvahy. Odpověděl jí: „Půjdeš-li se mnou, půjdu, nepůjdeš-li se mnou, nepůjdu.“

Debóra mu řekla: „Samozřejmě s tebou půjdu, ale sláva tě na tomto tažení nečeká. Hospodin totiž vydá Sísery do rukou ženy.“

Tak odešla Debóra s Bárakem nejprve do Kedeše, kam svolal Bárak muže kmene Zabalón a Neftalí, které sídlily na severu zaslíbené země. Opravdu se jich shromáždilo deset tisíc. Všichni pak táhli na horu Tábor vypínající se vysoko nad okolní krajinou. Tam se k nim přidali ještě muži jiných izraelských kmenů. Tábor bylo vynikající strategické místo. Už v dále

STARÝ ZÁKON

bylo možno vidět blížícího se nepřítele, vyčkat a potom se na něj vrhnout ze shora.

Když Siserovi ohlásili, že Bárak s vojskem obsadili horu Tábor, sebral Sísera celou svou vojenskou pohotovost včetně svých devíti set železných vozů, jež hrály ve starověku úlohu tanků – drtily vše, co jim stálo v cestě. Když se přiblížili k potoku Kíšonu, vyzvala Debóra Báraka: „Připrav se, toto je den, kdy ti Hospodin vydal Siseru do rukou. Hospodin sám vytáhl před tebou do boje.“

Bárak se svým vojskem vrhli z hory Tábor na Siserovo vojsko a uvedli je ve zmatek a nakonec v úprk. Hospodin dopřál Izraeli veliké vítězství. Bárak prchající nepřítele pronásledoval a pobíjel až k jejich domovu. Zcela zničil Siserovu vozbu. Sám Sísera seskočil z vozu a prchal z bojiště pěšky. Celý jeho tábor za ním byl zničen a on jen hledal, kde by se ukryl před pronásledovateli. Tak se ocitl před stanem Jáely, manželky Kénijce Chebera, který dosud neměl s Jabinem žádné spory. Sísera doufal, že zde najde úkryt. Jáel vyšla Siserovi vstříc a zvala jej: „Uchyl se, můj pane, uchyl se ke mně, neboj se!“

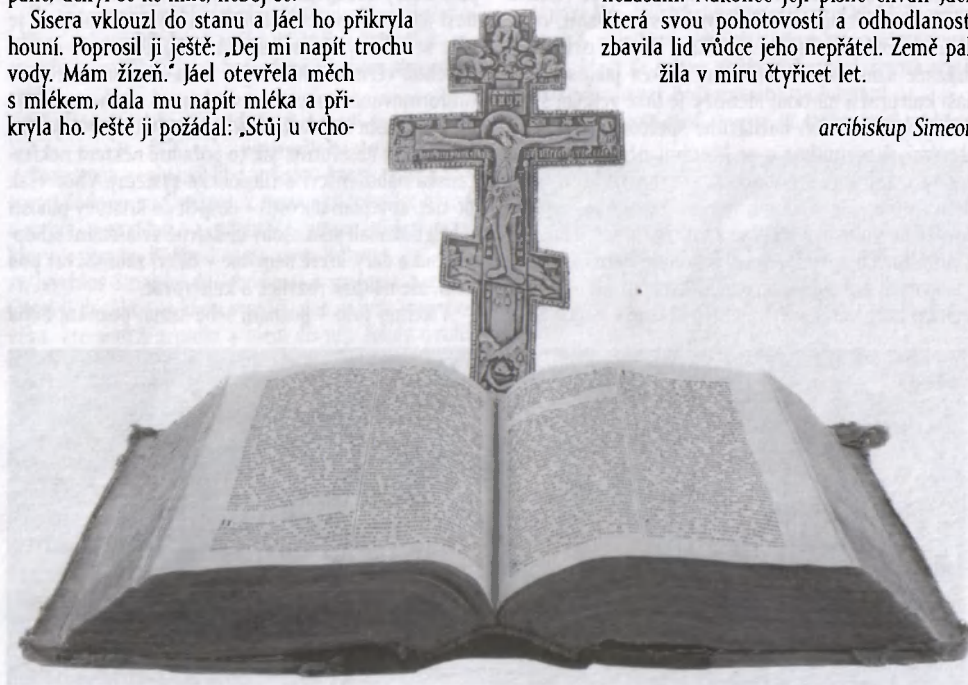
Sísera vklouzl do stanu a Jáel ho přikryla houní. Poprosil ji ještě: „Dej mi napít trochu vody. Mám žízeň.“ Jáel otevřela měch s mlékem, dala mu napít mléka a přikryla ho. Ještě ji požádal: „Stůj u vcho-

du do stanu, a kdyby někdo přišel a ptal se tě, jestli tu někdo není, řekni, že ne.“ Potom Sísera tvrdě usnul, byl velmi unaven. Tehdy se Jáel k němu přikradla, v jedné ruce kladivo, v druhé stanový kolík. Ten mu přiložila ke spánku a udeřila do něj tak, že pronikl lebkou až do země. Tak zemřel.

Bárak pronásledoval Siseru. Jáel mu vyběhla vstříc a volala na něho: „Pojď, ukážu ti muže, kterého hledáš.“ Vstoupil k ní, a hle, Sísera leží mrtev a v jeho spánku vězí stanový kolík.

To byl začátek konce Jabinovy moci. Síla sjednoceného Izraele na ni začala postupně tvrdě doléhat, až ji zcela zničila. V Bibli se za tímto příběhem zachoval text Debóřiny písně, kterou oslavila toto vítězství. Oslavuje v něm především Hospodina jako skutečného vítěze, který se smiloval nad svým lidem. Chválí izraelské kmeny, které se na boji podílely: Efraima, Benjamína, Isachara, a zvláště Zabulóna a Neftalího. Zároveň kárá ty izraelské kmeny, které se boji vyhnuly: Ašera, Dana a hlavně Rúbena, který se stále radil a zasedal, ale nakonec do boje za svobodu nezasáhl. Nakonec její písně chválí Jáel, která svou pohotovostí a odhodlaností zbavila lid vůdce jeho nepřátel. Země pak žila v míru čtyřicet let.

arcibiskup Simeon

FILOKALIA – O KLIDU

V předchozí části výběru z Filokalie jsem slíbil, že část, která bude následovat v 6. – červnovém čísle Hlasu pravoslavi, bude již poslední. Avšak některé čtenáře touto původně neplánovanou částí zklamal a jiné potěšil. Zásadní a nesmírně důležitou věcí v duchovním životě každého z nás je totiž klid, na který v naší ubohé a hektické době zapomínáme ještě mnohem dříve než na všechno ostatní, co je pro náš duchovní pokrok důležité. Nesmíme se pak divit, že podle toho pak náš veškerý ten „ostatní“ duchovní život vypadá a že o „duchovnu“ dokážeme většinou akorát tak ještě bezky mluvit a nikoliv jej doopravdy žít a také šířit do svého okolí... Ano, onen vnitřní klid – smíření, o kterém mluví četní velcí učitelé duchovního života, nám často chybí.

Na vině jsou starosti, a ty bývají různé: termíny, zlovlná poznámka kolegy, neklid (tj. zmatek), který v nás vyvolávají naši bližní, přátelé, spolupracovníci, rodiče anebo děti. A co teprve záležitosti kolem zdraví, finanční situace, vztahů v rodině, nezaměstnanosti...? Příčin k tomu, abychom pozbyli klidu, je zkrátka nepřehledné množství – letošním počasím nebo ekonomickou či ekologickou krizí počinaje a stavem rodinných financí konče.

Avšak psali jsme již o tom, že si musíme vlastně hned na začátku naší duchovní cesty ujasnit, o co nám vlastně jde. Zajisté je pěkné, když v církvi nacházíme samy sebe a vnímáme církev jako součást naší kulturní a národní identity. Je také velkým štěstím, pokud v církvi nacházíme společenství lidí, se kterými si rozumíme a se kterými nás spojuje podobný osud anebo podobné zkušenosti, které můžeme sdílet. Je velkým darem od Boha, pokud dokážeme vnímat a těšit se z vnitřní krásy ikon, bohoslužebných zpěvů, anebo dokonalé harmonie pravoslavných bohoslužeb. Neměli bychom ale – i když v církvi nacházíme všechny tyto krásné a v naší době

nesmírně potřebné a vzácné věci – zapomínat, že do církve přicházíme především proto, abychom duchovně žili, obnovovali se a kráčeli vpřed. Naším cílem v církvi totiž není nic menšího než se krok po kroku více a více přibližovat k trojjedinému Bohu, poznávat jeho vůli pro náš život a snažit se ji plnit s pomocí těch, které jsme poznali jako naše zpovědníky, rádece a pomocníky.

Na této cestě Bůh samozřejmě zná a vnímá, stejně jako dobrý duchovní otec, starce nebo učitel, jedinečnost a neopakovatelnost naší osoby, jejímž úkolem je stát se takovými, jakými nás Bůh chce mít. Bohu, v něhož věříme, totiž nejde o to, abychom se stali uniformovanou masou – stádem. A nechce po nás ani, abychom se jakožto osoby rozplynuly v nějakém neosobním absolutnu, jak to požadují některá nekřesťanská náboženství a filosofické systémy. Chce však po nás, abychom dorostli – dospěli do Kristovy plnosti a byli dokonalí jako osoby obdařené zvláštními schopnostmi a dary, které nemáme v církvi zahrabávat pod zem, ale naopak rozvíjet a kultivovat.

Všechno toto – poznání sebe sama, poznání Boha

DUCHOVNÍ ČTENÍ

a konečně poznání Božího záměru s námi – samozřejmě vyžaduje především klid, kterého je čím dál méně. O to větší cenu proto pro nás má nejenom začít se do výroků otců shromážděných ve Filokalii, ale pokusit se klid, o kterém mluví naši duchovní učitelé, také praktikovat. O tom, že dosažení klidu a bezvášnivosti je nutnou podmínkou každé modlitby, modlitby srdce a konečně také theose – zbožštění člověka, opravdu netřeba pochybovat. Co nám říkají svatí otcové a učitelé duchovního života o klidu?

Ten, kdo chce přelout duchovní moře, musí být trpělivý, pokorný, bdělý a pod neustálou sebekontrolou. Jestliže se na ně vydá neuváženě bez těchto čtyř ctností, bude jít své srdce, ale moře nedokáže přelout. Klid nám pomáhá tím, že znemožňuje zlu jeho působení. A přibere-li k sobě na modlitbě tyto čtyři ctnosti, je nejúčinnějším prostředkem k dosažení bezvášnivosti. Intelkt nemůže být v klidu, není-li v klidu i tělo; a zeď mezi nimi nemůže být zbourána bez klidu a modlitby.

sv. Marek Asketa, I. O těch, kdo si myslí, že mohou být ospravedlněni skutky, par. 29-31

Ze všech přikázání je tedy tím nejuniversálnějším příkaz milovat Boha a svého bližního. Tato láska se upevňuje vyhybáním se hmotným věcem a skrze klid myslí.

sv. Marek Asketa, I. O těch, kteří si myslí, že mohou být ospravedlněni skutky, par. 223

Pozornost znamená klid v srdci, který není narušován žádnou myšlenkou. V tomto klidu srdce dýchá a vzývá, ustavičně a nepřetržitě, pouze Ježíše Krista, který je Synem Božím i samotným Bohem.

sv. Isychios Sinajský, I. O bdělosti a svatosti, par. 5
Chceš-li dosáhnout klidu v srdci, pak měj za vzor člověka, který drží zrcadlo a hledí do něj. Tehdy uvidíš dobro i zlo, které tkví ve tvém srdci.

sv. Isychios Sinajský, I. O bdělosti a svatosti, par. 48

Duchovní poznání přichází skrze modlitbu, hluboké mlčení a naprostý klid, zatímco moudrost přichází skrze rozjímání o Písmu svatém a zejména skrze Boží milost.

sv. Diadochos z Fotikí, I. O duchovním poznání, par. 9

Když přijímáme návštěvy našich bratří, neměli bychom to považovat za nepříjemné rušení našeho klidu, abychom neopouštěli zákon lásky. Ani bychom je neměli přijímat jako ti, kdo jim prokazují nějakou laskavost, ale spíše jako ti, kterým se laskavosti do-

stává; a protože jsme jejich dlužníky, měli bychom je po vzoru patriarchy Abrahama prosit s ochotným srdcem, aby využili naší pohostinnosti. Proto také sv. Jan říká: „Dítky, nemilujme slovem ani jazykem, ale v skutku a v pravdě. Podle toho poznáme, že patříme pravdě.“ (1. Janův 3,18-19)

sv. Theodoros Velký Asketa, II. Stovka duchovních textů, par. 84

Klid, modlitba, láska a sebeovládání jsou čtyřspřezím, které dopravuje intelekt k nebi.

sv. Thalassios z Libye, II. O lásce, sebeovládání a životě ve shodě s intelektem, První stovka, Par. 24

Klid a modlitba jsou největšími zbraněmi ctnosti, neboť očišťují intelekt a propůjčují mu duchovní vhled.

sv. Thalassios z Libye, II. O lásce, sebeovládání a životě ve shodě s intelektem, První stovka, par. 67

Jedinou cestou vedoucí k nebi je cesta naprostého klidu, vyhýbání se veškerému zlu, získávání požehnání, dokonalé lásky k Bohu a obcování s ním ve svatosti a spravedlnosti. Pokud člověk dosáhl těchto věcí, brzy vystoupá do nebeské říše.

Abba Filimon, II. Pojednání o Abba Filimonovi

Nalézt lidi, jejichž mysl je ve stavu klidu, je velice vzácné. A v skutku, takovýto stav lze nalézt pouze u těch, kteří se celým svým způsobem života snaží k sobě přitahovat Boží milost a požehnání.

sv. Filotheos Sinajský, III. Čtyřicet textů o bdělosti

DUCHOVNÍ ČTENÍ

Klid, který je základem očistění duše, činí dodržování příkázání relativně jednoduchým. „Uteč,“ bylo řečeno, „zachovávej ticho a buď klidný, neboť v tom spočívají kořeny bezhříšnosti.“ Lidská společnost totiž neumožňuje intelektu vnímat své vlastní chyby a úskoky démonů, a tedy se jich ani vystříhat. Na druhé straně také intelektu neumožňuje vnímat Boží prozřetelnost a štědrost, a tedy také ani získat poznání Boha a pokoru.

sv. Petr Damašský, III, Pokladnice božského vědění, Úvod

Klid a stažení se od lidí a lidských záležitostí prospívají všem, ale zvláště těm, kdo jsou slabí a podléhají vášním. Sám intelekt totiž nemůže získat bezvášnivost pouze pomocí asketické praxe; tuto praxi musí doprovázet duchovní kontemplace. A nikdo také neunikne bez újmy zmatkům a uplatňování autority nad druhými, pokud prve nedosáhl skrze stažení se do ústraní bezvášnivosti.

Starosti a zmatky tohoto života mají tendenci škodit dokonce i dokonalým a bezvášnivým.

sv. Petr Damašský, III, Pokladnice božského vědění,

O velké prospěšnosti klidu pro ty, kdo podléhají vášni

Také musíme připomenout, že klid je největším darem ze všech a že bez něj nemůžeme být očistěni a poznat své slabosti a úskoky démonů. Bez něj také nebudeme schopni pochopit moc Boží a jeho prozřetelnost v božských slovech, která čteme a zpíváme. Všichni totiž potřebujeme v určité míře tento zbožný

klid, máme-li dosáhnout pokory a duchovního poznání, které jsou nezbytné k porozumění tajemstvím, jež jsou ukryta v božských Písmech a ve veškerém stvoření.

sv. Petr Damašský, III, Pokladnice božského vědění, Nepravé vědění

Splynutí s Bohem, jehož se nám dostává skrze intenzivní očistování a hlubokou lásku k Bohu, může být udržováno pouze skrze neutuchající touhu po něm ze strany kontemplujícího intelektu. Tato touha se rodí v duši skrze trvalý klid, který je výsledkem nabývání ctností, nepřetržité a nerušené duchovní modlitby, naprostého sebeovládání a intenzivní četby Písem.

Níkitas Stithatos, IV, O duchovním poznání, par. 35

Klid vede ke kontemplaci, kontemplanec k duchovnímu poznání a poznání k pochopení tajemství. Vrcholem tajemství je teologie. Plodem teologie je dokonalá láska, lásky pokora, pokory bezvášnivost a bezvášnivosti jasnozřivost, prorokování a schopnost předvídat.

sv. Řehoř Sinajský, IV, Další texty, par. 5

S klidem se pojí tři ctnosti, které musíme úzkostlivě střežit, zkoumajíce každou hodinu sami sebe, abychom se ujistili, že je vlastníme, abychom pro svou nedbalost nebyli o ně oloupeni a abychom se od nich daleko neodchýlili. Těmito ctnostmi jsou sebeovládání, mlčení a sebekárání, což je totéž jako pokora. Jsou všeobsažné a podporují jedna druhou. Jejich ovocem je modlitba a její rychlý růst.

sv. Řehoř Sinajský, IV, O modlitbě, par. 7

I tato část výběru z Filokalie, základní sbírky poučení pro duchovní život v pravosláví, byla vybrána s povolením amerického nakladatelství Sky Light Paths a českého vydavatele překladu, vydavatelství VOLVOX GLOBATOR. Původní výběr textů shromážděných ve Filokalii (poprvé publikované v roce 1782) je dílem sv. Nikodéma Svatonorce (1749–1809) a sv. Makárie z Koryntu (1731–1805).

Roman Juriga

(Omlouvám se zde všem čtenářům za chybu, která se mi vloudila do úvodního textu IV. – duhnové části výběru. Bylo tam totiž uvedeno, že spoluautorem je namísto sv. Makárie z Korintu sv. Nektários Eginský. V případě sv. Nektárie se jedná o světce mnohem pozdějšího období, který sice byl Filokalií inspirován, avšak tuto sbírku poučení nenechal.)

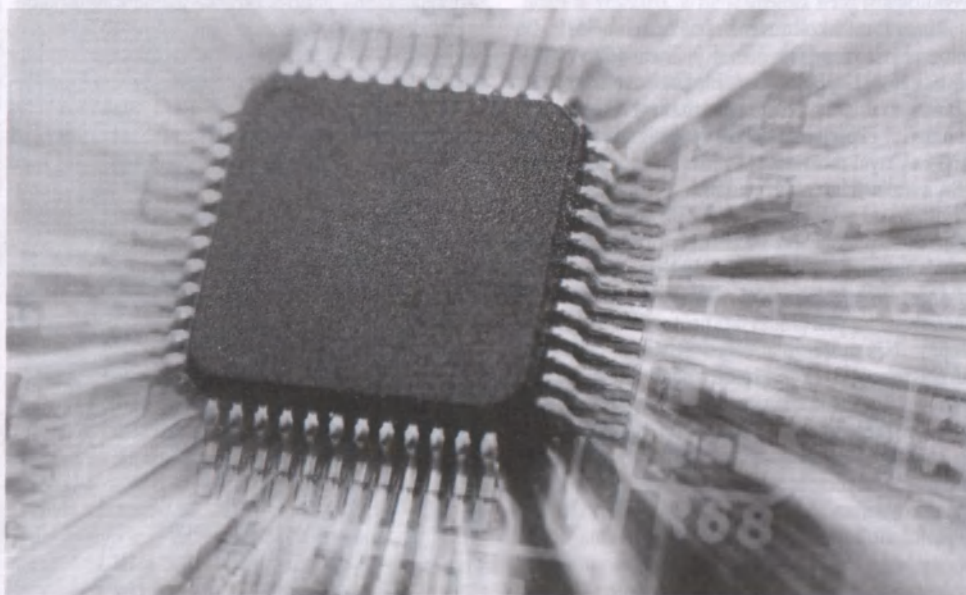

INTERMEZZO IV – NAPOSLED NA PORADĚ FIKTIVNÍ SPOLEČNOSTI „NAŠE DOBRO, A. S.“

V této části našeho vyprávění naposled navštívíme poradu fiktivní společnosti Naše Dobro, a. s., a vyslechneme si, jaké léčky a pikle strojí zde shromáždění běsové, aby v posledních časech odvedli lidi od víry v Pána Ježíše Krista a převzali moc nad celým světem.

„Neviděl bych to tak černě, pane kolego,“ povstal ze svého místa Propagandus, „pokud je mi známo z knihy, kterou jste citoval, pak v Evangelii podle Lukáše v kapitole 18 verši 8 se Vzkříšený ptá: „Ale nalezne Syn člověka víru na zemi, až přijde?“ Co se tím vlastně myslí? Neříká zde snad sám Nejmenovaný, ano, nepřiznává zde snad on sám, že až se vrátí k tomu svému (jakému) poslednímu soudu, že už na zemi nebude v něho nikdo z lidí věřit? To může znamenat jen jediné. Že všichni lidé už budou tou dobou našimi akcionáři. A ať mne někdo obviní z přeručování Bible, nebo její chybné interpretace, vždyť je to nad slunce jasnější a všimněte si ještě jednou, přiznává to on sám!“ „Račte se upokojit, pane kolego,“ opáčil Mgr. Marketingus, „jistě jste si také všiml, os-

tatně jako všichni zde v sále, že s vašimi závěry v podstatě souhlasím. Samozřejmě, jinak bych musel být blázen. Ale nehodlám v žádném případě zanedbat potřebnou opatrnost, s níž je třeba vzít do úvahy všechny možné komplikace. Je nepochybné, že naše možnosti ovlivňovat lidské názory jsou značné, nicméně každý člověk má, kromě našeho služebného démona, přiděleného i svého anděla strážného, jak je všeobecně známo, a tito příznivci lidské spásy a jejich kolegové už zmařili nejednu naši skvěle připravenou akci tím, že ukázali lidem naše nabídky v jiném světle. Je jich dvakrát víc než nás (chraň ďábel, že bych vyslovil, že jsou mocnější než my), chci jen říci, že mají také jisté své omezené možnosti. Nejen, že jsou všude, kam se démon podívá, ale narazíte na ně

DUCHOVNÍ ČTENÍ

i v místech, kde byste jejich přítomnost vůbec nečekali... Vtom přerušila jeho slova událost, která byla rovněž naprosto nečekaná. Na jednom místě u okraje oválného stolu se totiž náhle zableskla oslnivá záře a v ní se zjevila postava světlé duchovní bytosti, z níž vyzařovala převelická síla. Arciběsové se okamžitě otočili zády, prchali ke dveřím, padali na zem, cpali se pod stůl, kvičeli hrůzou a vysílali zděšené pohledy k trůnu, na němž seděl jejich Nejvyšší Vládce. Ale k jejich nesmírnému úžasu seděl satan na svém trůně dál zcela nerušeně a pohrdlivě se usmíval. Dokonce i Nejvyšší Tajemník zůstal stát na svém místě. A nyní dokonce – nevěřili svým očím, ten strašlivý světlý zjev se poklonil před satanem! A tu si teprve sami uvědomili, že v rozporu s tím, jak tento anděl světla vyhlíží, nevyzařuje z něj nic z té obávané a zahabující síly zvláštního druhu, před kterou vždy tak zděšeně prchali. Naopak, světlá záře začala postupně slábnout, až se ukázalo, že na místě zjevení stojí jejich starý známý kolega Ficanus a zlomyslně se usmívá. Všichni se pomalu v rozpacích vraceli na svá místa a čekali, co se z toho trapného divadla vyklubě. Nejvyšší Tajemník je nenechal čekat dlouho. Právě si u trůnu v hluboké úkloně zaznamenal poslední instrukce Velikého Šéfa a pak pokročil důstojně ke svému místu před stolem:

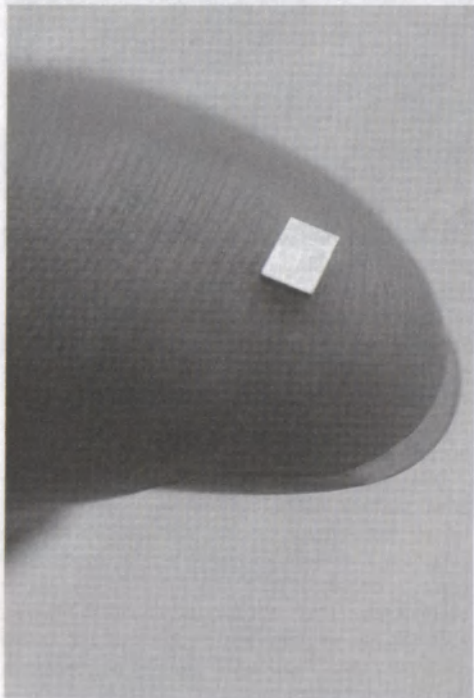
„Pánové, milí kolegové, Vaše Přeztemnělosti. Dovoluji vám připomenul jménem Jeho Všemřišnosti, že už před věky uložila panu kolegovi Ficanusovi drobný, leč ne nevýznamný úkol. Jednalo se o určitý experiment, jehož vynikající výsledky jste měli i vy nyní možnost si ověřit. Dábel v podobě anděla světla. Jako vždy geniální. Sice jste si možná všimli, že ani prof. Ficanus nedokáže dosud napodobit andělskou podobu do všech detailů. Ale to koneckonců ani není nejdůležitější. Jestliže není v našich možnostech vyzařovat dobro, lásku či velebnost Nejmenovaného, pak především proto, že o to sami nestojíme. Náš prototyp anděla světla však nepostrádá tu vlastnost, která je kromě podoby nejdůležitější, a tou je duchovní síla. Duchovní síla, která člověka ve všem převyšuje, stačí už sama o sobě bohatě na to, aby každý z té chamradě, který se s ní setká, tuto sílu přisoudil podle zjevu buď andělovi, či samotnému Nejmenovanému. A potom už si lidská fantazie a pozdější fabulující vzpomínka na zjevení sama dotvoří pocity lásky, dobra a velebnosti, které jsou nám sice nedostupné, ale člověk je zná a pamatuje si je. Vznik

těchto pocitů můžeme podpořit i vhodně voleným slovem, předpovídáním budoucích dějů, pokud jsou nám známy, vyjevováním dějů na jiném konci světa, pokud o nich víme, a především poselstvím o důležitosti tohoto zjevení a o vyvolenosti a důležitosti člověka, kterému se tohoto zjevení dostalo. Rád bych uklidnil pana magistra Marketinguse, že samozřejmě počítáme s existencí lidí, kteří nebudou v rozhodné míře oslovitelní našimi běžnými metodami. Nuže, zde máme zcela převratný a revoluční způsob naší prezentace, který nám otevře další obrovské a dosud nenasyčené trhy. A pokud ještě i potom zůstanou někteří jedinci zcela nerozumně a na škodu svou i ostatní lidské pospolitosti mimo dosah Našeho Dobra, a. s., ostatní lidská pospolitost už se sama postará, aby nepřekáželi vytvoření nového a definitivního ráje na zemi. Pánové, a nyní krátké, leč věcné instrukce Jeho Všemřišnosti: Naší naprostou prioritou je spojit pod naším duchovním vedením celé lidstvo v rámci jediné duchovně-politické koncepce. Musíme bezpodmínečně dosáhnout toho, aby na konci našeho snažení byl na zemi jen jeden společný stát (nebo federace či unie, podle nejvhodnějších podmínek), jedna jediná lidská vláda, (s jediným vládcem, jak za chvíli uslyšíte), jediná ekonomika, jediná měna, jediná armáda, jediná policie, zkrátka jediná moc zákonodárná i výkonná. A samozřejmě jediné náboženství. Náboženství, ve kterém obratně sjednotíme všechny nauky, směry a duchovní proudy, malé i velké, na kterých jsme po tisíciletí usilovně pracovali. Archetypální pranáboženství, které ve své široké toleranci a vzájemné vstřícnosti pojme všechno a všechny, snad jen kromě těch, kteří se budou schválně lišit a narušovat tuto blahodárnou jednotu. Nemusím ani připomínat, že zvláště ono tvrdohlavé Bratrstvo je svou naukou natolik specifické, že jistě nezapadne do modelu oné všeobjímající náboženské všecírkve, ale naopak tuto myšlenku jednoty bude neustále rozvracet tím, že neuznává pravdy ostatních, ba ani nadpravdu vzorových symbolů, které vše shůry propojují a v demokratické tolerantní humanitě opomíjejí všechny rozpory a protimluvy. Tato zatvrzelost bude od Bratrstva jistě velmi neslušná. Nevychovaná, neústupná, čpící na hony náboženským fanatismem a (kdo ví) i možným terorismem. Podlé toho bude také třeba se vši rozhodností jednat. Netvrdím tím ovšem, že je třeba zlikvidovat všechny, kteří se hlásí ke Vzkříšenému. Naopak, velice se nám hodí ti z nich, kteří

DUCHOVNÍ ČTENÍ

budou nadále oficiálně vystupovat jako Zsvěcení, ale v dobře vycvičené vstřícnosti k ostatním budou zamlčovat a postupně odstraňovat všechny specifické části své nauky, které by mohly jakkoli urážet jiná náboženství a vyznání tím, že se od nich v něčem liší. Tak dosáhneme postupně naprosté harmonie a jednoty, kterou budeme v pravý čas potřebovat k rozhodné akci. A protože všichni víme, že nejlepší obranou je útok, učinila Jeho Všeohříšnost geniální rozhodnutí, že sama předejde toho Vzkříšeného, který se chce navrátit na zem. Ano, pánové - vskutku geniální. Čekají Spasitele? Mesiáše? Někoho, kdo by rozsoudil a napravil svět? Dočkají se. Tak jako kdysi, i nyní se na zemi narodí dítě. Zvláštní člověk, který bude ve skrytu připravován, aby ve vhodný čas zazářil světu jako anděl světla, který přichází na poslední chvíli vyřešit všechny osudové problémy a krize lidstva. Vtělený ďábel s tváří boha, s nejvyšší magickou mocí a moudrostí, učitel a zachránce bezradné a znavené lidské civilizace! Vzkříšený se ani nestačí ohlédnout, a už bude jeho místo na zemi obsazeno. Už

budou mít lidé jiného Mesiáše, který je sjednotí pod svou (zprvu) laskavou a nanejvýš humanistickou světovládou, aby vytvořil lidem ráj na zemi, ve kterém zapomenou na ráj v nebi. Samozřejmě myslím především mocným a vlivným lidem. Ostatní pro náš plán nejsou důležití, ti se spokojí se vším, protože nebudou mít ani jinou možnost. Technologická vyspělost čpící z lidských mozků a dábelská zrůdnost jejich srdcí vytvoří totiž naprosto dokonalou společnost, v níž každý bude mít své místo a svůj kód. Kdo odmítne být zařazen a označen, ať si zkusí žít! Pro jednotný pozemský stát bude neexistujícím občanem a také nebude existovat dlouho (smích běsů). A jestliže se Nejménovaný obává, že lidé neustoupí od ničeho, co si usmyslí, pak to budeme my, kdo určí, co si lidé usmyslí. To je naše taktika! A nyní dejte pozor, abyste přesně plnili rozkazy. Záleží na každé maličkosti. Až přijde vhodný čas, v jednom městě, o které bojují dva národy a tři náboženství, musí být vybudován čtvrtý chrám. V něm se musí naše hvězda skrýt pod hvězdou, která má o cíp méně, a překrýt hvězdu, která má o cíp víc. Zde pak nechť usedne na trůn Jeho Všeohříšnost, aby sjednotila lidstvo k poslední veliké bitvě za naši věc. My ostatní zatím zaujmeme nad lidmi vznešená místa duchovních mistrů a rádců přicházejících z vesmíru, z nebes, nebo z mýtických světů, k čertu, to už je jedno, ale hlavně si dejme dobrý pozor, aby se naši pozemští duchovní žáci nevymkli kontrole a nezjistili ještě na poslední chvíli naši pravou tvář. A pak si může přijít ten Vzkříšený i se svými anděly a svatými. Ještě se uvidí!

*o. Jan Týmal
pokračování příště*

Zde, v obraze posledních časů, které možná nejsou až tak vzdáleny, naše nahlížení do „kuchyně“ démonského světa definitivně končí. V prázdninovém čísle Hlasu pravosláví nás čeká poslední kapitola vyprávění nadepsaného „Samanizmus a pravoslavné křesťanství“ od otce Mgr. Jana Týmala z Jindřichova Hradce. Věříme, že v tomto vyprávění tlumočené obrazy a děje - často strašidelné a hrůzné - nejenom, že mnohé z našich čtenářů poboršíly, ale především přivedly čtenáře k zamýšlení nad složitostí a problémy současného života a k rozpoznání některých jejich duchovních příčin.

Redakce

PRAVOSLAVNÝ DŮM „MILOSRDNÝ SAMARITÁN“ V MNICHOVĚ

V květnu 1945 skončila nejstrašnější válka v dějinách lidstva, která přinesla miliony obětí. V létě r. 1946 jsem byla na vysokoškolské uhebné brigádě v Souši u Mostu; byli jsme ubytováni v bývalém zajateckém táboře pro americké letce. Z vyprávění vím, jak Američané přijali své vojáky, kteří se dostali do německého zajetí, jak se snažili pro ně udělat maximum, aby je odškodnili za prožité útrapy. Američtí zajatci dostávali přes Švýcarsko balíčky z domova. Část z nich rozdávali svým věznitelům, kteří se díky tomu k nim chovali lépe.

Naproti tomu sovětských válečných zajatců se jejich stát zřekl. A co čekalo po ukončení války sovětské zajatce, mládež, kterou Němci poslali z okupovaných území SSSR na práce do Německa? Nic jiného než likvidace v gulagu, často bez soudu. Byli zavřeni na 5 až 25 let nebo popraveni. V Praze měli Sověti pro tyto zajatce sběrný tábor na Letné s cynickým nápisem „Pěkně vítáme“.

Ti, kteří tušili, co je v sovětském zajetí čeká, se snažili dostat na území ovládané západními vojsky. Avšak zejména Američané a Angličané je naháněli a násilně předávali sovětským jednotkám Směře. Podle Jaltské dohody se totiž občané, kteří opustili vlast po roce 1939, měli vrátit na místo svého trvalého pobytu – a to třeba i násilně. Muži, ženy i děti se tomu často bránili, přičemž mnozí byli těžce zraněni, jiní volili raději sebevraždu. Přitom nesmíme zapomenout, že sovětské tajné služby odvlékaly do gulagů i osoby, které odešly z Ruska záhy po bolševickém převratu roku 1917 a měly často i cizí státní příslušnost, např. československou.

Kdo mohl, snažil se dostat dále od sovětské okupační zóny, ale i tam zajížděly sovětské jednotky, zejména do někdejších německých zajateckých táborů. Proto se sovětské zajatci snažili dostat z těchto táborů co nejdříve, protože pak byla menší pravděpodobnost, že je Směř objeví. Mnoho uprchlíků ze SSSR se nacházelo v Bavorsku, zejména v rozbombardovaném Mnichově. Zde na třídě Mauerkircherstraße nalezl pravoslavný kněz o. Alexandr Kiselev těžce poškozený dům a ten mu byl na jeho žádost úřady přidělen. Otec Alexandr a jeho věřící sami odklízeli ruiny a suť a prováděli

Mnichov po 2. sv. válce

nutné opravy. Přitom dvě dívky našly v troskách mezi hromadou papírů malou ikonu sv. Serafima Sarovského. Otec Alexandr před ikonou odsloužil první bohoslužbu a od té doby byl sv. Serafím považován za ochránce celého domu. Denně se konala v domě ranní a večerní modlitba i pravidelné bohoslužby.

Dům nesl jméno „Milosrdný Samaritán“ a fungoval podivuhodným způsobem. Výjimečná byla i doba, v níž vznikl – doba, kdy mnoha a mnoha zajatcům a utečencům z území SSSR hrozilo vydání do sovětské zóny a tito lidé museli odejít ze zajateckých táborů, aby nepadli do rukou Směře, a živořit, jak se dalo. Tato honička na lidi trvala asi 2 roky, než Angličané a Američané pochopili, do čeho lidi posílají.

HISTORIE

Dům „Milosrdný Samaritán“, organizovaný otcem Alexandrem, byl vlastně pravoslavným společenstvím. Sám název ukazuje na dobročinné zaměření tohoto společenství. Ačkoli sociální postavení obyvatel domu bylo naprosto nejisté, jeho obyvatelé přesto žili v lepších podmínkách než řada jiných uprchlíků v poválečné době. V prvním patře bylo v malé místnosti oddělení sociální pomoci, které vedla mátuška Kallista. Potřebným, kteří živořili na zbořeníštích v Mnichově nebo v lesích kolem města, se tu rozdávaly potraviny a oblečení.

V domě byla zřízena také ambulance, kde pracovalo 14 lékařů (včetně profesorů) a 3 ošetřovatelky. Poskytovala se tu bezplatná pomoc. Během dvou let po válce ošetřila ambulance 11 191 pacientů. V domě zároveň probíhaly pro dívky kurzy zdravotních sester a sociálních pracovníků, vedené mátuškou Kallistou a MUDr. Rajevským. Důraz byl kromě odborné stránky kladen i na křesťanský přístup k pacientům. Účastnice kursů spaly přímo v domě, všech 14 v jednom pokoji bez topení (netopilo se v celém domě), přesto všechny vytrvaly a kurs dokončily.

V prvním patře byla rovněž modlitebna a vydavatelství, které vedl pan Ljubincev.

Ovšem nejpozoruhodnějším počinem bylo gymnázium, které v domě existovalo od podzimu 1945 a fungovalo až do poloviny 50. let. Nacházelo se ve druhém patře a počet studentů byl najednou až 250, počet vyučujících pak 30. Gymnázium bylo „průchozí“ – většina studentů zde studovala jen nějakou dobu, doplňovala si chybějící ročníky a poté odcházela jinam. Ve škole byla povinná angličtina a samozřejmě němčina. Gymnázium bylo dokonce uznáno i bavorským ministerstvem školství a maturita z něj umožňovala studium na vysokých školách.

Večer se vždy scházeli v domě nocležníci a pracovníci domu vydávaly spací pytle a připravovaly ve škole nocleh bezdomovcům. V suterénu byla jídelna, kde se stravovali všichni obyvatelé domu. Otec Alexandr s mátuškou Kallistou vytvořili tuto „Noemovu archu“ ve jménu Kristova přikázání lásky k bližnímu. Útočiště zde našlo mnoho pravoslavných zajatců a utečenců ze SSSR, z nichž mnoho pocházelo i z Československa.

Po odjezdu obou manželů do USA roku 1949 převzali jejich dílo nástupci, přičemž nadále fungovala i kaple sv. Serafima Sarovského, při které vznikla samostatná farnost pod působností německé eparchie Ruské pravoslavné církve v zahraničí. Otec Alexandr s manželkou ale ve svém zbožném díle nepřestali ani v nové vlasti za mořem. V New Yorku založili svatoserafímský fond a pracovali dále pro pravoslavnou církev.

Tímto článkem jsem chtěla zdůraznit význam pravoslavné církve a jejího faráře, který dokázal sjednotit věřící a vykonat obrovskou práci na záchranu mnoha lidí. V těžkých životních chvílích církev poskytla materiální i zdravotní pomoc a dala mládeži vzdělání, bez něhož by vyrůstala „na ulici“.

Roku 1995 se v New Yorku konal sjezd absolventů gymnázia 50 let po jeho založení. Řada z nich našla dobré uplatnění a všichni vděčně vzpomínali na otce Alexandra a mátušku Kallistu, kteří zachránili mnoho životů a především mládeži ukázali správnou cestu životem.

*Na základě literatury zpracovala
Mgr. Elena Nedzvědská*

NAŠI POUTNÍCI VE SVATÉ ZEMI – IZRAEL A JORDÁNSKO, BŘEZEN 2010

Přesně v polovině března tohoto roku, v pátém týdnu velkého půstu, se pod duchovním vedením Jeho Blaženosti metropolitů Kryštofa vydalo více než 40 poutníků na pouť do Svaté země. Pouť do Izraele a na Sinaj pod vedením našeho vladyky bývá již prakticky každoroční tradicí naší církve, tentokrát však na poutníky čekal poněkud odlišný, ale rozhodně ne méně zajímavý program. Málokdo u nás si uvědomuje, že pojmenování Svatá země se netýká pouze dnešního Izraele, ale také dnešního západního Jordánska, tedy místa, kde působil sv. Jan Křtítel, míst, kde působilo mnoho našich svatých církevních otců, světců a světic, a v neposlední řadě míst, kde byl pokřtěn samotný náš Pán Ježíš Kristus. Díky pozvání patriarchy jeruzalémského Theophila III., do jehož jurisdikce jordánská část Svaté země patří, se mohli čeští poutníci vůbec poprvé pomodlit na těchto svatých místech pro nás zatím méně známé části Svaté země.

Po nezbytných kontrolách ve velmi brzkém ránu na letišti Ben Gurion poblíž Tel Avivu se poutníci vydali do monastýru sv. Jiří v Lyddě. Zde naši duchovní sloužili postní liturgii předem posvěcených Darů a pomodlili se za zdar celé pouti. Tento monastýr je vystavěn v místech, odkud pocházela matka sv. Jiří, naší církvi považovaného za velkomučedníka, jenž se na přelomu 3–4. století vzeprél nařízení císaře Diokleciána pronásledovat křesťany a byl jím mučen a popraven, když se ke křesťanství veřejně přihlásil.

Následně se poutníci vydali do svatého města Jeruzaléma. Svaté město nás jako vždy přivítalo svou mystic-

kou atmosférou pro nás nejsvatějších míst. Naše pouť v Jeruzalémě začala v místech, kde byl Kristus uvězněn, odtud také začala jeho cesta s křížem na Golgotu, kde byl posléze ukřižován. Za zpěvu písní a s modlitbami naši poutníci nesli kříž, který donesli až na úpatí hory Golgoty. Na místech Golgoty, kde je dnes vystavěn chrám Božího hrobu, byly již ve 4. století svatou Helenou (matkou Konstantina Velikého) objeveny zbytky Kristova kříže. Chrám Božího hrobu skýtá pro křesťana nejsvatější místo. V hlubokých společných modlitbách zde naši poutníci strávili mnoho času, aby se poté vydali na cestu do míst svého prvního přenocování – do Betléma. Bet-

Jeden ze vstupů do staré části Svatého města Jeruzalém - Damašská Brána

PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ

lém je další ústřední místo naší víry – místo narození Spasitele. Na místech, kde se nacházela stáj, ve které se Kristus narodil, se poutníci společně pomodlili a zazpívali píseň „Narodil se Kristus Pán“.

Po noci strávené v těchto svatých místech se poutníci vydali na osobní setkání se současným patriarchou jeruzalémským, Theophilem III., který nás vřele přivítal a ochotně nám povídal o významu jeruzalémského patriarchátu pro celý křesťanský svět. V rozhovoru s vladykou Kryštofem a poutníky patriarcha Theophil také připomněl význam pouti jakožto posílení víry pro pravoslavného křesťana. Než byl současný patriarcha zvolen do své funkce, byl také igumenem Bratrstva svatého Hrobu, mnišské komunity, která se jako jedna ze tří mnišských komunit, spolu s katolickou a arménskou, stará a pečuje o chrám Božího hrobu. Další neocenitelnou činností jeruzalémského patriarchátu je jeho starost o poutníky přicházející na svatá místa.

Po tak milém a povzbudivém setkání se poutníci vydali na cestu do severní části Svaté země, do oblasti kolem Galilejského jezera, kde náš Pán Ježíš Kristus činil zázraky a kde se odehrávala velká část jeho pozemské pouti, jak nám dosvědčuje Písmo. Na začátku této části pouti poutníci navštívili horu Tábor, kde došlo k proměnění Krista. Na tomto místě je dnes zbudován krásný chrám zasvěcený právě této události. Pokračovali pak přímo ke Galilejskému jezeru, u jehož břehů Kristus učinil mnoho zázraků, míjeli a zastavovali jsme se u míst, kde Pán nasýtil tisíce, u města Kafarnaum, v místech, kde se narodila Máří Magdaléna a kde je dnes postaven monastýr jí zasvěcený. Atmosféra okolí Galilejského jezera je dodnes prosylena Kristovou přítomností doslova na každém kroku. Zde si také Kristus vyvolil své následovníky, svaté apoštoly. Hluběji ve vnitrozemí, ale stále nadohled od Galilejského jezera, se pak poutníci zastavili v Káni Galilejské, místa velkého zázraku proměnění vody ve víno. Noc pak poutníci strávili ve svatém městě Nazaretu, městě, kde náš Pán prožil své mládí.

Dalším dnem se pouť přenesla do své druhé hlavní části – návštěvy východního břehu posvátné řeky Jordán, dnešního Hašemitského království Jordánského. Toto království s velice pohnutou historií je z více než ¾ tvořeno kamenitou pouští. Hlavní obydlená část, západní Jordánsko (východní břeh řeky Jordán), je právě druhou, méně známou, nikoliv však méně významnou, částí Svaté země. Svou pouť po Jordánsku jsme začali krátkou zastávkou v archeologickém nalezišti Jerash. Město obydlené již v dávných dobách se za římské nadvlády stalo jedním z největších měst celé Římské říše, současné vykopávky jsou skutečně monumentální, nechybí ani obrovský amfiteátr či velká sloupová promenáda, je zde ale také několik křesťanských chrámů z pozdějších dob.

Ani mezi námi pravoslavnými křesťany není příliš známo, že v Jordánsku je významná pravoslavná křesťanská minorita, čítající asi 150 000 pravoslavných křesťanů, patřících pod jeruzalémský patriarchát. Nutno poznamenat, že křesťanům se v Jordánsku vede velmi dobře, což je způsobeno především velkou vstřícností jordánského krále Abduláha II., který, ač sám muslim, pravoslavné křesťany podporuje. Konstatovali jsme, že Jordánsko by mohlo být vzorem celosvětovému mezináboženskému dialogu. Ač spolu muslimská a křesťanská část země nesdílí duchovní hodnoty, dokážou v míru a pohodě sdílet jeden prostor, což v některých zemích regionu pravidlem není. O síle a aktivitě pravoslavných se poutníci mohli sami přesvědčit při své návštěvě pra-

Vladyka Kryštof promlouvá k poutníkům po absolvování připomínky křížové cesty

PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ

voslavné katedrály v Ammánu, kde se spolu s ammánským metropolitou Venedictosem zúčastnili večerní bohoslužby. Lidový zpěv pravoslavných písní v arabštině více než tisíce věřících v doslova přeplněné katedrále zůstane jedním z nejsilnějších zážitků naší pouti. Většina poutníků tady cítila sílu pravoslavné víry – ač většina nerozuměla z arabské pravoslavné bohoslužby ani slovo, všichni se pak shodli na tom, že celé bohoslužbě rozuměli plně, srdcem... Na závěr bohoslužby nás všechny metropolita Venedictos veřejně pozdravil a popřál mnoho duchovních zážitků v jordánské části Svaté země. Naši poutníci mu také předali dar od nás, tradiční broušené české sklo. Tyto dary jsou už nedílnou součástí našich poutí a předáváme je všem významným duchovním, které na svých poutích potkáváme.

Po večerní bohoslužbě metropolita Venedictos všechny poutníky pozval do přilehlé rezidence a pohostil je kávou. Velice milý a civilní metropolita pak s poutníky vedl rozhovor o Jordánsku a doporučil nám také několik míst, které jistě musíme vidět.

Jedním z doporučených, ale již dříve naplánovaných míst, bylo skalní město Petra. Jeden ze starodávných divů světa a také hlavní důvod, proč se Jordánsko stalo turistickou velmočí Blízkého východu. Město Petra původně vzniklo jako pohřebiště v dokonale krytém místě, kde se setkávají tři údolí (Vádí al-Araba). Město bylo založeno pravděpodobně mezi 3. stoletím př. n. l. a 1. stoletím n. l. V tuto dobu zde žili Nabajetci a Petra se stala hlavním městem jejich království. Všechny stavby (chrámy, hrobky, amfiteátr) byly vytesány do pískovce. Město dosáhlo největšího rozkvětu a významu kolem roku 62 př. n. l., kdy tu žilo asi kolem 30 000 lidí. Petru opustili poslední lidé po druhém ničivém zemětřesení v 6. století n. l. Údolí upadalo postupně v zapomnění. Stalo se tajemstvím místních beduínů, kteří existenci skalního města pečlivě skrývali před světem, znovu objeveno bylo až na počátku minulého století. Je těžko slovy popsateľná velikost a monumentálnost tohoto města, které má však i biblický význam – na jednom z okrajů (běžnému smrtelníkovi tam cesta trvá celý den) je hrobka proroka Árona. V současné době je toto město považováno světskými kruhy za vůbec nejvýznamnější turistické místo celého světa a tisíce návštěvníků proudí každý den jeho branami, aby se seznámili s touto starou památkou dávné civilizace Blízkého východu.

Další, již předposlední den naší pouti v Jordánsku jsme začali nedělní svatou liturgií v nejstarším dochovaném křesťanském chrámu celého Jordánska v Madabě.

Chrám v Madabě nabyl světového významu, protože v něm byly objeveny byzantské mozaiky, složené původně z více než 2 milionů kousků kamene, které znázorňují kompletní mapu Blízkého východu z doby ze 6. století. Tento neuvěřitelný archeologický nález pomohl současným vědcům bádajícím ve Svaté zemi s nevídanou přesností určit geografickou podobu raně středověkého Blízkého východu. Představený místního chrámu nám po liturgii tuto mozaiku ukázal a pozval nás také na krátké posezení a rozhovor.

Poutě pak pokračovala k nejposvátnějším místům této části Svaté země – k řece Jordán, k místům působnosti Jana Křtitele, k místům, kde byl pokřtěn Kristus. Na tomto místě vladyka Kryštof vykonal svátost křtu naší poutnice Věry, která se trojím ponořením ve svatou řeku stala plnou součástí naší svaté církve. Všichni poutníci pak také rukou vladyky Kryštofa obnovili pokropením ze svaté řeky svůj křest. Okolní poušť tohoto svatého místa je též zemí, kde žilo mnoho našich světců a světic, za všechny můžeme vzpomenout svatou Marii Egyptskou, jejíž svátek jsme si pátou nedělí velkého půstu zrovna ten den připomínali.

Poutníci pak pokračovali na další velmi významné místo Svaté země – horu Nebo. Tato hora byla vstupní branou navracejícího se židovského národa z egyptského zajetí, právě z této hory prorok Mojžíš poprvé uviděl zemi zaslíbenou. Po čtyřicetiletém putování zde podle legendy prorok Mojžíš ukončil své pozemské putování.

Po návštěvě hory Nebo se již blížil závěr naší pouti. Samotná cesta na první pohled nehostinnou krajinou Jordánska zanechala v našich poutnících navždy velké vzpomínky. Místa, kde Kristus byl pokřtěn, místa, kde působil Jan Křtitel a mnoho dalších svatých, jsou pro pravoslavného křesťana jedním z vrcholů pouti, přesně tato místa, jak o tom hovořil jeruzalémský patriarcha Theophilos, posilují naši svatou víru. Na zpáteční cestě jsme se ještě jednou zastavili ve svatém městě Jeruzalémě a ještě jednou navštívili a modlili se v chrámu Božího hrobu. Na letišti jsme tak odjížděli plni duchovního prožitku z nejposvátnějších míst naší pravoslavné církve. Za uskutečnění pouti patří veliký dík zejména vladykovi Kryštofovi, jehož průvodcovství po svatých místech bylo neodmyslitelnou součástí naší pouti, jeho znalosti místního prostředí a vyprávění přímo ve svatých místech umocnilo duchovní prožitek, troufnu si říci, všech našich poutníků.

Napsal: Mgr. Ondřej Chrást, poutník

NĚMČINA V PRAXI PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE

Na nedávném setkání duchovních v monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodičky ve Vilémově ve dnech 4.–6. května 2010 bylo předneseno téma, které shodou okolností a zcela nezávisle bylo prezentováno i v předposledním čísle Hlasu pravoslavní lingvistkou Evou Hrdinovou. Týkálo se použití německého jazyka v pravoslavných bohoslužbách. Pro úplnost a k doplnění je v předkládaném článku rozvedeno téma přednášky z vilémovského symposia.

Hovoříme-li o překladech pravoslavných liturgických textů do němčiny, pak je odkaz na osobnost protojereje Alexeje Malceva (1854–1915) s přízviskem „apoštol“ zcela namístě. Jeho životopis nevyňikal zvláštní pozoruhodností. Otec Alexej pocházel ze západoruské provincie, vystudoval Duchovní Akademii v Sankt Petěrburgu, kde po nějakou dobu působil i jako profesor. V roce 1886 byl pak povolán na farnost při ruském velvyslanectví v Berlíně, kde mu bylo dáno prožít téměř 30 let. Hned na začátku svého pobytu v Německu si začal uvědomovat potřebu německého jazyka pro liturgické účely. Motivací pro jeho následovnou překladatelskou činnost bylo samo postavení tehdejších pravoslavných křesťanů v prostředí protestantského Berlína a jeho okolí. Šlo tu v první řadě o obyvatele vesnice

Alexandrovky u Postupimi, která vznikla v první polovině 19. století, v jistém smyslu jako „dar“ ruského cara Alexandra I. pruskému císaři Bedřichu Vilémovi III. na počest porážky Napoleona. Tehdy sem byla převedena posádka ruských vojáků spolu s jejich rodinami. Za dob působení protojereje Alexeje Malceva však potomci někdejších příslušníků 1. pěšího gardového pluku již postupně začínali zapomínat svoji mateřštinu. Svoji věrnost k pravoslavné víře si však stále ještě zachovávali, i když slovům pravoslavné liturgie rozuměli čím dál méně.

Otec Alexej viděl v tomto stavu nebezpečí náboženského izolacionismu, který podle jeho názoru mohl vést jednak k nepřirozenému separování se od okolního života, jednak i k asimilaci, což obojí mohlo znamenat

Z celoevropského setkání syrských pravoslavných křesťanů v Bazileji (2007)

PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ

zánik samotné pravoslavné obce. Alternativu sblížení, ba dokonce i splynutí s konfesemi západního křesťanství, nepovažoval otec Alexej Malcev za smysluplnou, neboť po zevrubném studiu protestantismu, anglikánství a katolicismu došel k závěru, že z hlediska dogmatického se tyto konfese od pravoslavi liší v mnoha zásadních bodech, což ostatně doložil v několika svých publikacích. [srovnej: (1)]

Otci Alexejovi tedy nezbývalo nic jiného než se dát do překladatelského díla. Předlohou mu do jisté míry byly pouze protestantské bohoslužebné texty, neboť bohoslužby katolické byly v té době slouženy výhradně v latině a německé překlady jak známo na sebe nechaly čekat až do II. vatikánského sněmu, konaného v letech 1964–1965. Avšak i oproti Lutherovi byly výchozí pozice otce Alexeje Malceva odlišné. Zatímco pro Luthera byl jazyk pouze jakýmsi „instrumentem“ – sloužícím v souladu s protestantským principem „sola scriptura!“ (pouze Písmo!) – jen k „přelumočení“ slov Písma svatého, chápal otec Alexej funkci bohoslužebného jazyka jako mnohem hlubší. Slova bohoslužby neměla pouze předávat „textovou informaci“, ale svou majestátností a poezií měla i doplňovat důstojný projev pravoslavné bohoslužby. Právě díky tomuto „doxologickému“ aspektu bohoslužebného jazyka jsou Malcevovy překlady dodnes považovány za nejzdařilejší a nej kvalitnější, a to i přes jistou archaičnost jazyka 19. století...

Překladatelské dílo otce Alexeje Malceva je však pozoruhodné i svým rozsahem. Čítá na 13 000 stran ve 14 svazcích. Zahnuje překlady nejen liturgie svatého Jana Zlatoústého, kterou otec Alexej označuje pojmem „Göttliche Liturgie“ (Božská liturgie), což pro tehdejší němčinu bylo novum, ale patří sem i bohoslužby večerní, jitřní, jakož i bohoslužby na různé účely, jako je křest, svatba, pohřeb či panychida. Přeložen byl i Veliký sborník, Mineje, ba dokonce i celý Nový zákon (1).

Přes všechnu snahu o věrohodnost a stabilitu překladu vykazovalo dílo otce Alexeje i jistý vývoj. Vedle snahy o majestátnost projevu sem postupně začala přistupovat i snaha o co možná nejlepší zpřístupnění obsahu liturgického textu. V neposlední řadě ve smyslu určité paralely k Novému zákonu, jehož původní text byl jak známo sestaven v jazykové verzi „koiné“, což odpovídalo tehdejší hovorové variantě řeckého jazyka. Následující pasáž ze začátku liturgie Jana Zlatoústého tento vývoj ilustruje (1):

z roku 1890: *Sprich den Segen Gebieter...*

*Du Geist der Wahrheit allgegenwärtig,
und alles erfüllend...*

*Wir werfen uns darnieder vor deinem
allerreinsten Bildnisse...*

z roku 1911: *Segne Gebieter...*

*Du Geist der Wahrheit, Allgegenwärtiger
und alles Erfüllender...*

*Vor deinem allreinen Bilde fallen wir
nieder...*

Znění v církevněslovanském originále:

Благослови, владыко...

Царю Небесный, Утешителю Душе истины...

Пречистому Твоему образу покланяемся,

Благии...

Dnešní překladatelské varianty

Zdálo by se, že Malcevovým dílem byl položen solidní základ pro vývoj pravoslavi v německé jazykové oblasti. Bohužel tomu tak není. Letmý pohled na současně dostupné varianty německých bohoslužebných textů svědčí spíše o opaku. Názorně to dokresluje srovnání třetí prosby z velké ektenie v různých překladatelských variantách z různých národních pravoslavných církví:

Um den Frieden für die ganze Welt,

um das Wohl der heiligen Kirchen Gottes

und um die Einheit aller

laßt uns den Herrn bitten

... z ruského prostředí

[Gottesdienst der Kronung nach Pr. Alexej Malcev, Vlk, Fluheqq, Gersau, Schweiz, 1989]

Um den Frieden der ganzen Welt,

um den guten Stand der heiligen Kirchen Gottes

und für die Vereinigung aller

lasset uns zum Herrn beten

... z ruského prostředí

[Handbuch für orthodoxe Christen, Pierre Karger GmbH, VDOS e.V., Remseck, Baden-Württemberg, 1970]

Um den Frieden der ganzen Welt,

die rechte Standhaftigkeit der heiligen Kirchen Gottes

und die Einigung aller

laßt uns den Herrn bitten

... z řeckého prostředí

[Die Göttliche Liturgie der Orthodoxen Kirche: Deutsch - Griechisch - Kirchenslawisch, Anatstasios Kallis Hrsg. Theophano Vlk, Münster, Nordrhein Westfalen, 2000]

Um den Frieden der ganzen Welt,

PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ

*den guten Stand der heiligen Kirchen Gottes
und die Einbeit aller.*

lasset zum Herrn uns beten ...ze srbského prostředí
[Die Gottliche Liturgie. Übersetzt v. Sch.-Ierom. Vasilije (Grelimund) u. Mönch Isidor (Sifkes), Serb. Orth. Kirche in Mitteleuropa, Himmelsthur, Niedersachsen, 2001]

*Um den Frieden der ganzen Welt.
den guten Wohlbestand der heiligen Kirchen Gottes
und die Einbeit aller.*

lasset zum Herrn uns beten ...z rumunského prostředí
[Die gottliche Liturgie des Heiligen Johannes Chrysostomos, Übersetzt v. Archimandrit Theodor Petrowski und Diakon Dimitru Dura Metropolia Ortodoxa Romana in Gernie, Europei Central și de Nord, Berlin, 2001]

Z tohoto nevelkého příkladu lze i bez zvláštních znalostí německého jazyka rozpoznat, jak odlišné mohou být varianty němčiny používané dnes v různých národních pravoslavných církvích. Příčiny těchto odlišností je nutno hledat především v lokálních podmínkách, ve kterých v rámci své diaspory jednotlivé národní pravoslavné církve musí působit. Konečně znění překladu tak může být ovlivněno jak německým jazykem používaným v daném regionu, tak i specifikou vlastního národního jazyka té které pravoslavné církve. V této souvislosti je nutno poukázat na to, že i přes všechnu nivelizační tendenci dnešní doby je ještě stále možné rozlišit nejméně čtyři varianty užívání německého jazyka:

1. severní / východní
2. jižní, bavorsko-švábská
3. rakouská
4. švýcarská (nepočítaje sem tzv. Schwyzerdütsch)

Jejich rozdíly se mohou projevit jak ve stylistice, tak i v jednotlivých významových nuancích přeložených výrazů. To znamená ku příkladu, že jedna a tatáž věta může být na severu Německa formulována jinak než třeba v Rakousku.

Dalším faktorem, který může vést k odlišnostem jednotlivých překladatelských variant, mohou být i specifika samotných jazyků používaných v jednotlivých národních pravoslavných církvích:

Srovnej:

- církevněslovanský originál:
прочее время живота нашего
- německy z ruského prostředí:
übrige Zeit unserers Lebens
- německy z rumunského prostředí:

restliche Zeit unseres Lebens

Cyrlometodějské překladatelské dílo

Avšak obraťme naši pozornost k zcela jinému aspektu, který s problematikou současných německých překladů nemá na první pohled příliš mnoho společného. Podívejme se na samotný vznik církevněslovanského originálu, čili na to, která za dob svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje vznikaly první překlady bohoslužebných knih z řečtiny do staroslověnštiny. Jak známo, dodnes patří rané slovanské kodexy k nejautentičtějším překladům Nového zákona. Lze samozřejmě namítnout, že tomu tak je díky genialitě bratří Cyrila a Metoděje. Ovšem podívejme se na věc trochu více z blízka:

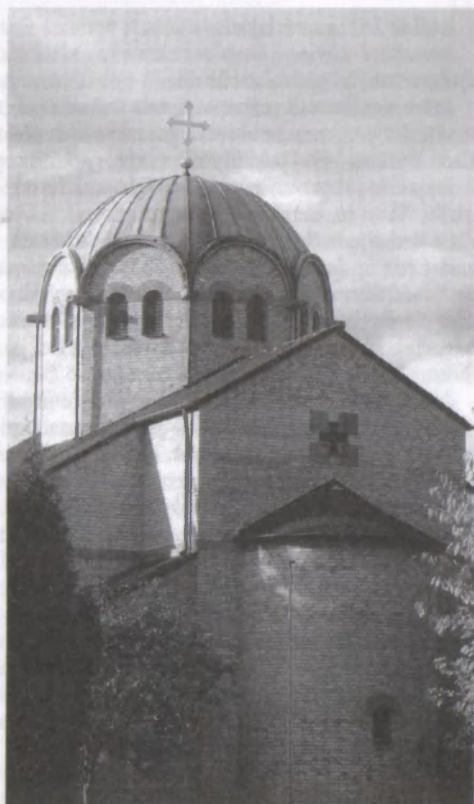
Zde je především nutné uvědomit si, že tyto první překlady nebyly prováděny, tedy do jakési hypoteticky jednotné praslovanštiny, ale naopak, do jednoho z dialektů živého slovanského jazyka. Konkrétně do tehdejší bulharštiny resp. makedonštiny, tedy do jazyka, kterým hovořil lid žijící v okolí města Soluně. Tehdy, stejně jako i dnes, se toto město nacházelo na jazykové hranici mezi řečtinou a slovanštinou (3). Dodnes lze v jeho okolí nalézt obyvatelstvo používající slovanský dialekt. Mimochodem, podobná situace je i v případě města Vidně. I zde žila poměrně nedávno početná slovanská menšina – konkrétně vídeňských Čechů, kteří měli své školy a svůj společenský život. To znamená, že v takovýchto podmínkách byli mnozí obyvatelé ve své osobnosti dvojjazyční. U bratří Cyrila a Metoděje se dokonce předpokládá, že jejich matka byla Slovanka...

Ať je tomu jakkoli, člověk vyrůstající v dvojjazyčném prostředí si automaticky osvojuje obě řeči ve smyslu mateřského jazyka. Znamená to, že takováto znalost jazyka se zakotvuje na základě emočních vjemů z raného dětství, nikoliv pouze racionálně, jak je tomu, když si někdo osvojuje cizí jazyk až v pozdějším věku. Navíc jak známo, mladší z obou bratrů, Konstantin Cyril zvaný Filozof, byl nejen talentovaným bohoslovcem (jeho učitelem byl sám patriarcha Fotios), ale i jazykovědcem a úspěšným diplomatem. Připomeňme, že působil ve složitých misích k Saracénům a k Chazarům, kde – pravděpodobně v jejich místním jazyce – vedl rozhovory, při kterých pak nakonec vždy přesvědčil cizí vládce o pravosti víry v tehdejší Byzantské říši. (4)

A tak tedy nativně-emoční, jazykovědné a konečně i teologické předpoklady Cyrila a Metoděje byly ty právě příčiny, které umožnily vysokou kvalitu překladů do staroslověnštiny. Do jazyka, který nejen, že položil základ

PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ

Chrám Řecké pravoslavné církve v Bonnu

kultury v našich zemích, ale také i kultury všech slovanských národů. Je zcela pravděpodobné, že právě toto si o mnoho staletí později uvědomoval i otec Alexej Malcev. Svědčí o tom jak jeho teologická činnost, tak i sebekritičnost k vlastnímu dílu...

Němčina a pastorační odpovědnost

Podle posledního sčítání lidu v roce 2001 žijí v oblasti německého jazyka – konkrétně v Německu, Rakousku a ve Švýcarsku – nejméně dva milióny pravoslavných křesťanů. Tento počet však vykazuje výraznou stoupající tendenci. Především ve velkých městech je podíl pravoslavného obyvatelstva v důsledku migrace mnohem vyšší, než tomu kdy bylo v dřívější historii. Tak například jen ve Vídni je pravoslavní dnes druhou největší křesťanskou konfesí, čímž předčilo dosavadní tradiční protes-

tantské komunity.

Pro pravoslavné křesťanství to znamená zcela novou situaci s novými úkoly a podmínkami. Není zde místo ani pro etnofiletismus, ani pro šovinismus, ale právě naopak. Pravoslavní je stále více chápáno jako jedna ze základních integrativních náboženských konfesí Evropy. Vedle misijního aspektu své činnosti se do popředí zájmu dostává stále více aspekt pastorační. Právě vzhledem k druhé a třetí generaci přistěhovalců ze země tradiční pravoslavné kultury je nutno vytvářet možnosti a předpoklady úspěšné integrace v novém prostředí přistěhovalckých zemí. Zatím se jen poznenáhlu začíná rozvíjet mezpravoslavná spolupráce v zemích německého jazyka. V Mnichově, v Münsteru a v Erfurtu existují univerzitní instituce zabývající se pravoslavnou teologií. Pochopitelně na bázi německého jazyka. V Rakousku byla nedávno ustavena Církevní pedagogická vysoká škola (Kirchliche Pädagogische Hochschule) připravující učitele náboženství, a to nejen katolického a evangelického, ale také pravoslavného vyznání. V současné době je na rakouských základních školách zaměstnáno přes 70 učitelů pravoslavného náboženství, přičemž předmět „náboženství“ je zde povinný pro všechny žáky náležející k jedné z 15 státům uznaných církví či náboženských uskupení. Tedy i pro pravoslavné bez rozdílu jejich národnosti.

Z tohoto výčtu je zřejmé, jak důležitou roli hraje a bude hrát německý liturgický jazyk. Jak řekl na nedávné pouti do Mikulčic vysokopřeosvícený arcibiskup Simeon, „význam a síla cyrilometodějské tradice spočívá jednoduše v šíření dobra“. Zcela v tomto smyslu má význam i semeno zaseté otcem Alexejem Malcevem, který tak vytvořil předpoklady pro zakořenění pravoslavní v zemích německého jazyka.

o. Alexander Lapin

Literatura

- (1) Biographisch-Bibliographisches Lexikon, Band V (1993) Spalten 610–613 Autor: Wolfgang Heller. [<http://www.bautz.de/bbkl/m/malcev.shtml>]
- (2) Wilhelm Kahle: Fragen der russisch-orthodoxen Theologie, dargestellt am Lebenswerk des Berliner Proptes. P. Maltzew (1854–1915). [<http://www.borisogleb.de/malcev.htm>]
- (3) Putzger FW: Historischer Weltatlas. 48. Auflage. ÖBV, Wien 1972.
- (4) A. Lapin: Duchovní profil Konstantina – Cyrila Filozofa v jeho "Žití". Cyrilometodějský pravoslavný kalendář na rok 2001, Praha 2000, 118–120.

ZPRÁVY ZE SVĚTA

SUMMIT NÁBOŽENSKÝCH PŘEDSTAVITELŮ

Ve dnech 26.–27. dubna 2010 se v hlavním městě Azerbajdžánu Baku konal summit, jemuž předsedal nejvyšší představitel muslimů na Kavkazu, šejk Allahshukur Pashazadeh, který ve svém úvodním ob- sažném referátu zdůraznil význam dialogu muslimských představitelů a nutnost jejich společ- něho úsilí vedoucí k překonání jevů radikalismu, fundamentalismu a separatismu. Dále vyjádřil na- ději, že všechny problémy kavkazských regionů

mohou být řešeny mírovou cestou. Také připomněl výsledky jednání o následcích konfliktů v Náhorním Karabachu uskutečněného za přítomnosti Ruské pravoslavné církve, a nadějně výsledky jednání Světové rady církví. V podobném duchu hovořil také spolu- předsedající patriarcha Kirill a patriarcha arménský Karekin II. Přečteny byly také pozdravy papeže Be- nedikta XVI. a konstantinopolského patriarchy Bar- toloměje I. Mezi dalšími přednášejícími byl také metropolita českých zemí a Slovenska Kryštof, který se ve svém příspěvku zaměřil na problematiku glo- balizace v souvislosti s cenou a významem pravdivé vzájemné informovanosti.

Zahájení summitu se zúčastnil a jeho účastníky pozdravil prezident Azerbajdžánské republiky Jeho Excelence İlham Aliyev. V jeho rámci se také uskuteč- nilo historické setkání mezi nejvyšším představitel-

em muslimů na Kavkazu šejkem Allahshukurem Pashazadehem a arménským patriarchou Karekinem II. za prostřednictví moskevského patriarchy Kirilla, jehož výsledkem byla dohoda o společném postupu při řešení bolestivých válečných následků 90. let mi- nulého století v souvislosti s válečným konfliktem v Náhorním Karabachu. Summit uskutečněný kon- ferenční formou představuje další důkaz o prospěš- nosti vzájemného dialogu představitelů světových náboženství. Jeho pokračování by se mělo uskutečnit příští rok v Arménii na základě pozvání patriarchy- katolíkose Karekina II.

metropolita Kryštof

FESTIVAL PRAVOSLAVNÉ DUCHOVNÍ HUDBY V POLSKU

Od 9. do 15. května se ve východopolském městě Hajnówka konal 29. ročník mezinárodního festivalu „Hajnowské dny církevní hudby“ („Hajnowskie dni muzyki cerkiewnej“), zaměřeného na pravoslavnou duchovní hudbu. Tato velká kulturní událost se ode- hrává každoročně v měsíci květnu v chrámu sv. Tro- jice v Hajnówce a trvá téměř celý týden. Na tento prestižní hudební festival se sjíždějí desítky pěvec- kých sborů z Polska i ze zahraničí, a to nejen z tra- dičně pravoslavných zemí, jako je Rusko, Bělorusko, Ukrajina, Srbsko, Rumunsko či Bulharsko, ale na- příklad i ze Slovenska, Maďarska či Arménie. Festival

ZPRÁVY ZE SVĚTA

se koná s pozhánáním a za osobní účasti Jeho Blaženosti metropolitě varšavského a celého Polska Sávy a v mezinárodní porotě festivalu zasedají špičkoví odborníci v oblasti církevní hudby. Festival vždy začíná inauguračním koncertem, na němž účinkují vítězové minulého ročníku, a končí dvěma gala koncerty, v Hajnówce a v Białystoku.

Letos se festivalu zúčastnil i ženský pěvecký sbor vokálně-instrumentálního souboru Filokallia z Prahy, vedený sbormistrem Mariem Christou, dirigentem sboru katedrály sv. Cyrila a Metoděje v Praze. Ženský sbor Filokallia existuje od roku 2005 a zpívají v něm převážně studentky a absolventky Pražské konzervatoře, Univerzity Karlovy a Akademie múzických umění, některé z nich jsou i členkami chrámového sboru sv. Cyrila a Metoděje. Filokallia se soustředí převážně na pravoslavnou církevní hudbu, kterou pro ženský sbor upravuje sbormistr Marios Christou. Sbor pravidelně koncertuje v Praze, loni vystupoval na festivalu Axiothea na Kypru. Na festivalu v Hajnówce sbor vystoupil se skladbami „Agní Parthéne Déspina“ sv. Nektaria Eginského a pěti různými nápěvy „Bogorodice Děvo, radujsja“ a ve své kategorii získal čestné uznání. Této krásné kulturní události se sbor Filokallia mohl zúčastnit díky finanční podpoře Jeho Blaženosti Kryštofa, arcibiskupa pražského, metropolitě českých zemí a Slovenska.

Marta Koutová

NÁVŠTĚVA METROPOLITY KRYŠTOFA V RUMUNSKÉM ARADU

Metropolita Kryštof ve dnech 17.-18. května 2010 navštívil historické rumunské město Arad. V doprovodu místního biskupa Timoteje navštívil Aradskou univerzitu a přednášel na Teologické fakultě na

téma: „Sekularizace a pravoslavná církev“. Dále navštívil pravoslavnou farnost Covasintu a spolu s arcibiskupem Timotejem vysvětil základní kámen pro stavbu Humanitárního centra. V úterý dne 18. května sloužil archijerejské bohoslužby v ženském monastýru Gaj na předměstí Aradu. Tato návštěva metropolitě Kryštofa prohloubila dlouholeté přátelské vztahy naší církve s rumunským patriarchátem.

Úřad metropolitní rady

KNIHY MISIJNÉ ŠTÚDIE I.

Tato kniha čítající necelých sto stran se jeví jako shorník kratších i delších studií, jak ostatně napovídá i název, který také prozrazuje téma těchto článků: křesťanská misie. Tímto daná publikace významně přispívá do nevelkého počtu prací, které se věnují především otázkám pravoslavné misie, tedy oblasti v naší místní církvi málo probádané, ale zato velmi akcentované. Proto se jeví i tato knížka velmi cenným přínosem na tomto poli „málo oraném“.

Její autor doc. ThDr. Štefan Šak, Ph.D., se věnuje problematice misie a misiologie již delší dobu. Napsal a přeložil mnoho článků týkajících se tohoto tématu. Vystupoval na mnoha konferencích, které s misí, svědectvím nebo evangelizací souvisely, a má na svém kontě i monografii *Počiatky křesťanskej misie I.* Tímto souborem studií rozšiřuje již rozsáhlou řadu svých prací v dané oblasti. Můžeme směle tvrdit, že v rámci naší místní pravoslavné církve je jediným badatelem, který se intenzivně a soustavně věnuje otázkám spojeným s pravoslavnou misí, ale i misiologií, tedy naukou o misii.

Pokud nahlédneme do obsahu této publikace, tak nalezneme kapitoly: *Misia jednej Církvi, Filantropia v misijnom diele Církvi, Misia na Veľkej Morave – základ kultúrnej a duchovnej samostatnosti, Cirkevná misia a spoločnosť, Křesťanská rodina ako základ misie Církvi v spoločnosti a Křesťanská výchova a kultura v misii Cír-*

kvi. Jak je vidět, jedná se o aktuální témata a je nutné uznat, že všechny tyto studie jsou velmi dobře zpracované, s bohatým aparátem odkazů na další literaturu, což umožňuje zanicenému čtenáři nahlédnout do celé problematiky ještě hlouběji, pokud to však jeho jazykové znalosti a dostupnost literatury dovolí, nakolik autor v hojné míře používá především řecké prameny a novodobou řeckou teologickou literaturu. Citace ze svatého Písma jsou pod čarou také často uvedeny v řečtině, případně i s církevněslovanským překladem, který často lépe koresponduje s originálem než moderní, v daném případě slovenský překlad, který je citovaný v samotném textu knihy.

Tato kniha čtenáře jednoznačně nadchne pro věc misie a v celé publikaci lze těžko nalézt nějaké nedostatky. Snad by mohly být některé uvedené studie většího rozsahu a celkově by asi každý čtenář přivítal po dočtení poslední kapitoly ještě mnohé další, ale to je možná záměrem autora a další zajímavé informace nalezneme třeba v *„Misijných štúdiích II“*. Můžeme jen konstatovat, že podobných knih věnovaných praktickým teologickým otázkám současnosti by mohlo vycházet mnohem více, protože se jedná o velmi aktuální tematiku, která se týká každého pravoslavného věřícího a je zajímavá i pro nepravoslavné kruhy.

Údaje o knize:

Autor: doc. ThDr. Štefan Šak, Ph.D.

Název: *Misijné štúdie I.*

Vydavatel: Diecezjalny osrodek Kultury Prawoslawnej ELPIS w Gorlicach.

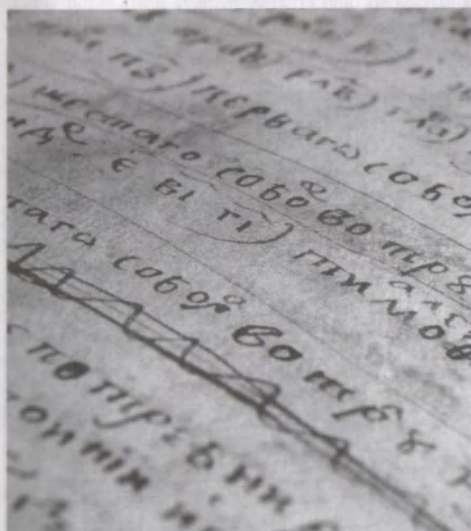
Místo a datum vydání: Gorlice (Polsko) 2009. 1. vydání.

Počet stran: 91.

ISBN 978-83-928613-1-7

Mgr. Marek Maxim Švancara

Email: maximos@seznam.cz

MIKULČICE 2010

V sobotu 22. května se konalo na Valech u Mikulčic v areálu památníku Velké Moravy sváteční bohoslužebné setkání, které zorganizovala hodonínská církevní obec, vedená o. Serafímem Tomečkem, ve spolupráci s vikárním biskupem hodonínským Jáchymem a monastýrem sv. Gorazda v Hrubé Vrbce. Pravoslavní věřící a duchovní z několika zemí si zde tak jako každý rok ve druhé polovině května připomenuli sv. Cyrila a Metoděje, byzantské apoštoly Slovanů – misionáře a učitele, kteří stáli u kolébky křesťanství ve střední Evropě.

Ikdyž byl celý předchozí týden poznamenán nepříznivým počasím včetně povodní a deštivé počasí bylo v Čechách i na Moravě také ve dnech následujících, nad mikulčickými Valy a základy hlavního velkomoravského chrámu, kde se pravoslavní věřící a jejich duchovní modlili, skutečně po celou dobu bohoslužby svítilo sluníčko. Déšť a silný vítr se přihnaly, až když bohoslužba, již se účastnilo mnoho duchovních z celé Moravy a také otcové z Čech, Slovenska, Rakouska i Bulharska, skončila. Archijerejskou svatou liturgií sloužil metropolita českých zemí a Slovenska Kryštof, arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon a biskup Jáchym spolu se vzácným hostem, bulharským metropolitou Kyrilem z Varny.

Krásným kázáním na téma lásky a všeobjímajícího charakteru pravoslavné misie přispěl ke sváteční atmosféře mikulčického dopoledne moravský arcibiskup Simeon. Bylo určitě velmi povzbuzující, že se v Mikulčicích letos povedlo zkoordinovat bohoslužbu a pravoslavnou pouť s oslavou státního svátku Bulharské republiky. Na

otázku, proč se ale letos do Mikulčic vypravilo o něco méně lidí než v roce předchozím, o. Serafím Tomeček z hodonínské farnosti médiím odpověděl:

„Pravoslavní věřící na poslední chvíli začali odříkat svou účást. Je to kvůli strachu z povodní a také proto, že se svátek příchodu Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu kryje s dnešní svatotrojiční sobotou.“ Ta připadla jako pohyblivý svátek letos právě na 22. května.

Letošní poutě do Mikulčic se tak jako v předchozích letech zúčastnili pravoslavní z mnoha částí Evropy: „Jsme tady úplně poprvé. Je to úžasné, ten duch místa, kde pobývali svatí Cyril a Metoděj. Jsme tady i se svými třemi dětmi, které si tady někde hraji,“ usmívá se třiatřicetiletá pravoslavná věřící Světlana Marčenkova z Moskvy. Velmi mnoho věřících dětí i dospělých z blízka i z daleka letos přistoupilo ke svatě tajně zpovědi i k přijetí svatých a oživujících tajin Kristových.

Na pěkné společnosti, ve kterém potkává vždy spoustu známých a kamarádů, se těšila třeba mátuška

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

Helena Koutná ze Střilek. „Tento svátek je hodně moravský. Přesto je to po pravoslavných Vánocích a Velikonocích náš největší svátek,“ vysvětlila médiím.

Stánek s ikonami, které jen pár metrů od právě probíhající bohoslužby prodeji nabízejí, však zel prázdnotou. „V mnoha rodinách je dnes skutečně bída. Ale přesto je dobré, že našim věřícím můžeme ikony, které my pravoslavní nazýváme světlem pro dům a oknem do nebe, alespoň nabídnout,“ řekl médiím otec Serafim Tomeček, správce hodonínské pravoslavné farnosti. Asi více než sebelepší popis atmosféry letošního setkání v staroslovanských Mikulčicích napoví několik fotografií na posledních stranách tohoto čísla Hlasu pravoslavi.

17

PODĚKOVÁNÍ A POZVÁNÍ

Po roce jsme se opět sešli v areálu Velkomoravského muzea na Valech u Mikulčic, abychom uctili památku svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje. Archijerejskou liturgii za hojně účasti poutníků sloužil arcibiskup Kryštof, metropolita českých zemí a Slovenska, společně s arcibiskupem olomoucko-brněnským Simeonem, metropolitou varenským Kyrillem z Bulharska, biskupem Jáchymem, vikárním biskupem hodonínským, a s dalšími duchovními našich eparchií.

Svatá liturgie byla tradičně sloužena přímo na základech starobylé trojlodní baziliky, která je svou délkou 35 metrů největším dosud odkrytým velkomoravským chrámem. Bohoslužbu doprovázel krásným zpěvem sbor brněnského katedrálního chrámu pod vedením bratra Ja-

roslava Černockého. Hodonínská církevní obec připravila přenosné bohoslužebné vybavení včetně krásného ikonostasu a analogů se svatyněmi.

Přestože jsme se až do posledních chvil obávali deštivého počasí a v Mikulčicích hrozících povodní, Bůh naše setkání požehnal a z Jeho milosti jsme se mohli pomodlit pod širým nebem a prožít sluncem osvětlenou a ničím nerušenou svatou liturgii. Déšť přišel, až když jsme z Mikulčic odjžděli, a krásné počasí se přesunulo i do monastýru sv. Gorazda v Hrubé Vrbce, kde bylo pro poutníky připraveno pohoštění. Krásnou pouť jsme pak v monastýru ukončili večerní bohoslužbou před svátkem svatě Trojice, po které se poutníci rozjeli do svých domovů.

Rádi bychom poděkovali všem, kteří letos do Mikulčic přijeli, a také těm, kteří pomáhali letošní slavnostní bohoslužbu i pohoštění připravit: farníkům hodonínské církevní obce bratrům Valentinu Fodorovi a Bohumilu Pilečkovi, sestře Světlaně Bouchalové, sestřám Alžbětě, Anežce, Anastasii a zpěvákům brněnského katedrálního sboru za jejich obětavost, lásku k Církvi a přízeň. Prosíme společně o Boží požehnání, aby na tomto svatém místě mohlo i v příštím roce zaznít společně:

„Uctěme posvátnou dvojici našich osvětitelů, kteří nám přeložením božských Písem otevřeli pramen bobopoznání, z něhož dodnes hojně čerpáme a blahoslavíme vás, Cyrile a Metoději, vy stojíte před tránem Nejvyššího a vroucně se modlíte za duše naše.“

jer. Serafim

VOJENŠTÍ KAPLANI V ARMÁDĚ ČESKÉ REPUBLIKY

Jak jsme již v jednom z předchozích čísel Hlasu pravoslavi informovali, ke službě vojenského kaplana v Armádě České republiky byl v úterý 30. 3. 2010 v 17.00 hodin ve špitální kapli Povýšení sv. Kříže v Táboře vyslán nový duchovní – Marek Maxim Švancara z pravoslavné církve. Ekumenickou slavnost vyslání vedl pomocný biskup českobudějovický Pavel Posád jako zástupce České biskupské konference a Joel Ruml, předseda Ekumenické rady církví v České republice. Přítomen byl rovněž vladyka Kryštof, metropolita Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku, P. Jaroslav Knichal, vojenský kaplan a vikář vojenského vikariátu, a další vojenští kaplani a zástupci církví. Této bohoslužby se také zúčastnil velitel 25. protiletadlové raketové brigády ve Strakoněci plk. gšt. Ing. Josef Slavík, v jehož brigádě bude nově vy-

slaný vojenský kaplan sloužit. V současné době slouží v AČR dvacet tři vojenských kaplanů, z toho třináct z římskokatolické církve, čtyři z Českobratrské církve evangelické, tři z Církve československé husitské, jeden z Církve adventistů sedmého dne, jeden ze starokatolické církve a jeden z pravoslavné církve.

Ondřej Chrást

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

VZPOMÍNKA NA POLSKEHO PRAVOSLAVNEHO ARCIBISKUPA - ROZLOUČENÍ S VLADYKOU MIRONEM

Na předposlední straně dubnového čísla Hlasu pravoslavi jsme přinesli zprávu o tragickém leteckém neštěstí, které postihlo Polsko. Polská veřejnost spolu s celým pravoslavným světem se rozloučila 19. dubna 2010 s pravoslavným hierarchou arcibiskupem Mironem. Jeho Vysokopřeosvícenost doprovázel polský prezidentský pár na jeho cestě do Katyně a spolu s řadou významných osobností politického, společenského a duchovního života Polska se stal obětí letecké tragédie.

Arcibiskup Miron byl velkým přítelem naší církve. Před dvěma lety reprezentoval pravoslavné věřící z Polska při sv. liturgii, která byla sloužena o. Ing. Srdjanem Jablanovićem 7. června 2008 v Praze na Václavském náměstí při příležitosti 160. výročí Vseslovanského sjezdu. Jeho vystoupení v čisté polštině, která nemusela být překládána, tehdy zanechalo hluboký duchovní dojem ve všech přítomných. Věčná paměť!

metropolita Kryštof

ZE ZASEDÁNÍ PRAVOPISNÉ KOMISE OSVĚTOVÉHO ODBORU PRAŽSKÉ EPARCHIE

Třetí sobotu po Pasše se v Litoměřicích konalo výjezdní zasedání pravopisné komise Osvětového odboru pražské eparchie. Iniciativa vytvořit současnou spisov-

nou pravoslavnou terminologii před několika lety vzešla z redakčního kruhu časopisu Hlas pravoslavi, který čelil značné rozkolísanosti a mnohdy i nahodilosti pojmosloví užívaného v uveřejňovaných článcích. Tento popud byl podpořen Osvětovým odborem, který iniciativu přijal pod svá ochranná křídla a rozšířil její řady o specialisty v oblasti lingvistické bohemistiky. Několik zasedání komise v posledních třech letech se věnovalo vytvoření obecných pravidel terminologie a v současné době se připravuje vytvoření tezauru hesel budoucího slovníku.

Své zasedání zahájili členové komise návštěvou chrámu sv. Václava. Hlavním tématem následujícího jednání byla konkrétní podoba české pravoslavné terminologie. V živé debatě se projednávala otázka posunu pojmosloví za posledních bezmála sto let, jehož minimální vývoj ostře kontrastoval s dynamickým rozvojem živého jazyka. Diskutovalo se také o přípustnosti a míře výskytu rusifikovaných a slovanizujících výrazů v naší české církevní mluvě. Komise vzala na vědomí jak zvyšující se zájem ze strany mladých členů pravoslavné církve o kompletní a srozumitelné bohoslužby, tak obraz pravoslavné církve v majoritní společnosti, které vyžadují existenci terminologie, která by o východním křesťanství hovořila pochopitelnou a českému prostředí blízkou formou. Komise se také snažila reflektovat sdělnost církevní komunikace s ohledem na její misijní poslání. Právě kvůli němu je potřeba jazyk církve nejen kultivovat, ale i dotvářet.

aMK, pdHN

DOBŘÁ ZPRÁVA Z BRUNTÁLU A MILOTIC NAD OPAVOU

Srdečně Vás zdravím od věřících z Bruntálu a Milotic nad Opavou. Náš pan farář se jmenuje Volodymyr Oros a pochází z Ukrajiny. Ráda bych se s Vámi podělila několika řádky o radost z hodného člověka.

Zasadil se společně s několika věřícími, k nimž patřila

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

i moje maminka a teta, která už není mezi námi, o založení chrámu Panny Marie Utěšitelky v Bruntále. Za to mu velmi děkujeme. Pravidelně dochází na bohoslužby do Milotic nad Opavou a do Bruntálu. Je mladý a plný elánu. Máme ho moc rádi. Potěší milým a laskavým slovem, dobrými skutky a vždy pomůže. Chodíme pravidelně ke zpovědi.

Pan farář někdy pozve na bohoslužbu do Bruntálu sbor z nedalekých Dvorců. Jsou to nadšení lidé, kteří zpívají pravoslavné církevní písně. Myslím, že zde pan farář dlouhou dobu chyběl a že ho k nám poslal Pán Bůh i samo nebe. Vnesl do našich srdcí pravoslavnou víru a krásný staroslověnský jazyk. Když zpívá při bohoslužbě, jeho hlas se rozléhá po celém chrámu. Je to povznášející a krásné. Modlíme se společně každou sv. liturgii za Jeho Blaženost metropolitu Kryštofa, za všechny lidi na tomto Božím světě a za sebe samotné.

Tyto Velikonoce sloužil pan farář sv. liturgii v Miloticích nad Opavou. Sešlo se okolo 200 lidí, košíčku s pokrmů bylo asi 26. Lidé přicházejí i ze zvědavosti. Pan farář nás správně vede. Vždy se na jeho bohoslužbu těšíme. Víme, že to sám nemá lehké. Rodinu má na Ukrajině.

Chtěla jsem jen těmito pár řádky vyjádřit mé pocity a sympatie k tomuto skromnému člověku, který se za nás modlí a prosí o to, aby církev na Bruntálsku vzkvétala.

Za věřící Irena Dančiová

NÁVŠTĚVA METROPOLITY Z VARNY

Metropolita Bulharské pravoslavné církve z Varny, vladyka Kyrill, navštívil naši církev v době oslav svátku svatých věrozvěstů Cyrila a Metoděje podle juliánského kalendáře. Zúčastnil se dne 22. května 2010 pouti v Mikulčicích, kde spolu s vladykou metropolitou Kryštofem, arcibiskupem Simeonem a biskupem Jáchymem sloužil svatou liturgii v základech největšího cyrilometoděj-

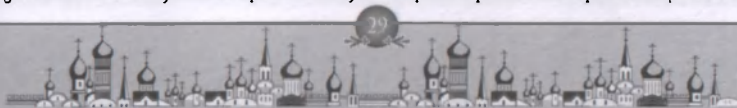
ského chrámu v areálu mikulčického památníku. Po bohoslužbách pozdravil přítomné, včetně vzácných hostů z Bulharska, a předal vladykovi metropolitovi Kryštofovi cenný dar - starobylou ikonu svatých soluňských bratří.

V den svátku svatě Padesátnice se zúčastnil archijerejské bohoslužby v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanech v Praze 3. Následujícího dne, v den svátku svatého Ducha, přijal pozvání na pouť do Chomutova. Jelikož tento den je také státním svátkem Bulharské republiky věnovaným památce svatých věrozvěstů, pozdravil na závěr bohoslužeb vladyka metropolita Kryštof vzácného hosta a předal mu dárek k jeho jmeninám - ikonu svatě mučednice Ludmily, kterou podle historických pramenů pokřtil svatý Metoděj. Následující den odcestoval vladyka Kyrill na Slovensko.

PASTYŘSKÁ KONFERENCE DUCHOVNÍCH PRAŽSKÉ A OLMOUČKO-BRNĚNSKÉ EPARCHIE

Pastýřská konference duchovních pražské a olomoucko-brněnské eparchie se konala jako liturgický seminář ve dnech 4.-6. května 2010 ve Vilémově. Hostitelem konference byl monastýr Zesnutí přesvaté Bohorodice, obětavě spravovaný matkou igumenou Alexií a arcibiskupem Simeonem. Kromě přednášek věnovaných liturgické tematice, zvláště liturgické praxi, sloužili duchovní společně bohoslužby. V den výročí Pražského povstání proti nacistické okupaci 5. května se uskutečnila archijerejská svatá liturgie, kterou vedl metropolita Kryštof spolu s biskupem Jáchymem. Duchovní obou

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

eparchií v ní poděkovali Hospodinu za 65 let života v míru. Konference se zúčastnili též profesori z Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Prešově UP, kteří také přispěli k její vysoké odborné úrovni.

metropolita Kryštof

PRAVOSLAVNÁ POUŤ NA HORU ŘÍP

Několik málo dní po svátku sv. Jiří, v sobotu 8. května 2010, konala Pravoslavná církevní obec v Litoměřicích svou již tradiční pouť do rotundy sv. Jiří na památné hoře Říp. Procesí se vydalo pod vedením kněží

Pavla Samotovky a Evžena Červinského vzhůru na horu. Igumen Damián Urbášek a archimandrita Marek Krupica zatím chystali rotundu k božské liturgii. V 10 hodin přivítala starobylá rotunda poutníky z celých Čech. Zastoupení byli i členové Českého velkopřevorství Vojenského a špitálního řádu sv. Lazara Jeruzalémského. Započalo se se čtením hodin, řada kajníků přistoupila ke zpovědi. Poté se konala božská liturgie sv. Jana Zlatoústého. V kázání byl sv. Jiří zdůrazněn jako archetyp a věčná inspi-

race pro boj se zlem a probodení dračího chřtánu jako symbol vítězství nad lží. Někteří stateční účastníci pouti nelitovali fyzického úsilí a k Řípu dorazili z Prahy na kolech, na nichž skutečně celou cestu ujeli. Sličný, téměř 900 let starý modlitební prostor vytvořil věřícím mile rodinnou a radostnou atmosféru.

PCO v Litoměřicích

STÁTNÍ SVÁTEK GRUZIE

V hotelu Praha uspořádalo dne 26. května 2010 Gruzinské velvyslanectví oslavu svého státního svátku. Mezi pozvanými hosty byl též vladyka metropolita Kryštof a metropolitní protopresbyter ThDr. Jaroslav Suvarský, Ph.D., s doprovodem. Vladyka Kryštof pozdravil též diplomatickou cestou gruzinského patriarchu Jeho Svátost Eliáše II., se kterým již po léta setrvává v přátelském a vpravdě synovském vztahu.

PŘEDNÁŠKA O STARCI PORFIRIJOVI

V rámci postgraduálního studia na PBF UP přednesl ve čtvrtek dne 27. května 2010 metropolita Kryštof přednášku o řeckém starci otci Porfiriovi. Přednášky se zúčastnil arcibiskup prešovský a Slovenska Ján spolu s duchovenstvem Prešovské pravoslavné eparchie. Vladyka metropolita Kryštof ve své přednášce zdůraznil především mimořádnou duchovní hloubku a svatost otce Porfirije, který zesnul na Svaté hoře v roce 1991 a se kterým se metropolita Kryštof osobně setkal v jeho poustevně u Athén.

Z úřadu metropolitní rady v Praze

EPARCHIÁLNÍ DUCHOVNÍ SOUD

Již na několika zasedáních se sešel Eparchiální duchovní soud pražské eparchie, zvolený na posledním eparchiálním shromáždění dne 3. října 2009 v Litoměřicích.

Zabýval se kromě procesních záležitostí především manželskými kauzami, předloženými soudou v uplynulých letech.

Podání soudou se zasílají na adresu Úřadu eparchiální rady pražské eparchie, Resslova 9a, 120 00 Praha 2 – Nové Město.

Jednácím jazykem soudou je jazyk český. Veškeré dokumenty a podání proto musí být v češtině, případně v úředním překladu. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je jazyk slovenský, který není třeba překládat.

*archimandrita Marek Krupica,
předseda soudou*

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

VÝZNAMNÉ JUBILEUM

V našich řadách je již málo těch, kteří mohou říci, že viděli sv. biskupa Gorazda nebo že se s ním osobně setkali. Většina těchto šťastných byla tehdy malými dětmi nebo školáky. V Olomouci žije však ještě jeden otec duchovní, který měl tu výsadu být žákem svatého Gorazda a mít ho jako mladík za duchovního rádce. Touto vzácnou osobností je otec Pavel Otakar Axman, který se tento rok dožívá pozhnaného věku 90 let. Otec Pavel vyrůstal v pravoslavné rodině, kde se jeho velmi zbožné matce Anně již předtím splnilo její velké přání, že prvorozený syn Bohumír odjedl do Jugoslávie studovat kněžství. Rodina také později uvítala rozhodnutí druhého, o dvanáct let mladšího syna věnovat se po maturitě studiu bohosloví. Student Otakar dokončoval gymnázium v Litovli, kde byl premiantem, a zároveň se účastnil v rodných Rimicích, kde bylo před 2. světovou válkou vedle Prahy také ústředí církve, církevního života, besed pravoslavné mládeže a zasněcování do disciplín pravoslavné teologie a přípravě na kněžství samotným biskupem Gorazdem. To však už vypukla válka a později došlo i k tragickým událostem heydrichiády, s níž byla česká pravoslavná církev úzce spjata, protože poskytl v krytě kostela sv. Cyrila a Metoděje v Praze úkryt parašutistům, kteří atentát spáchali. Biskup Gorazd zaplatil mučednickou smrtí a české pravoslavné církvi byla zastavena činnost, někteří kněží a činovníci církve byli zastřeleni, jiní posláni na nucenou práci do Německa. Mladý Otakar musel také odjet na nucenou práci do „reichu“, válečné útrapy však šťastně přežil a vrátil se domů. Po obnovení činnosti církve pokračoval ve studiu bohosloví v Olomouci pod vedením o. A. J. Nováka. Při svěcení na kněze v roce 1947/8 přijal jméno Pavel a s mátuškou Libuší pak působil v několika moravských farnostech, mimo jiné v Chudobíně, kde sloužil a hlásal slovo Boží tak, jak ho to naučil sv. biskup Gorazd, a to v chrámě, jehož stavitelem

byl jeho další duchovní vůdce, o. archimandrita Andrej Kolomacký. Byl ustanoven mimo jiné také v Přerově a později byl jmenován farářem v Olomouci, kde se stal i ředitelem eparchie. Hřivny, které dostal do vinku, a formování veličinami předválečné církve bedlivě rozmnožoval a stal se jedním z pevných sloupů pravoslavné církve na Moravě. Pamětníci jistě nezapomněli na jeho procítěné bohoslužby, krásný zpěv a přesvědčivá a obohacující kázání. Byl také pravidelným přispěvatelem do Hlasu pravoslavi, kde jeho jméno bylo zárukou kvalitního textu. Kromě Olomouce obsluhoval o. Pavel obětavě obce, které nebyly trvale obsazeny knězem na severní Moravě, a rovněž vyučoval mládež. Bohužel to již probíhalo v době ateistické „výchovy“ za komunistického režimu. Jako ředitel eparchie měl na bedrech nelehkou povinnost jednání s církevními tajemníky a boj za to, aby z jejich strany byla respektována alespoň základní práva daná církvím ústavou. Poměry byly nelehké, různé nepřátelské tlaky se promítaly také do života rodiny, kde jeho 2 děti byly omezovány ve výběru školy nebo jim bylo ve studiu bráněno. Dobrý pastýř a skromný člověk, který neměl rád okázalost a formalismus, otec Pavel, jemuž byla po celý život velkou oporou oddaná mátuška Libuše, převedl olomouckou eparchii nejtěžším obdobím, aby ji potom předal živou a plně fungující podle Gorazdova odkazu do rukou mladší generace po převratu v roce 1989. Tato generace mohla již ve svobodném ovzduší a příznivých poměrech pokračovat v tradici sv. Gorazda. Dobrému člověku a skromnému knězi o. Pavlu Axmanovi patří čest a sláva Hospodinova a poděkování spolupracovníků a věřících za to, že statečně a obětavě věnoval celý svůj život pravoslavné církvi na Moravě. Další pozhnaná, mnohá a blahá léta jubilantovi přejí jeho přátelé, kolegové a spolupracovníci. K jejich blahopřání se připojuje také redakce Hlasu pravoslavi.

K JUBILEU IGORA KOLOMACKÉHO

30. května s pozhnaním metropolitou českých zemí a Slovenska arcibiskupa Kryštofa prot. Oleg Machněv navštívil a pogrataloval jménem Jeho Blaženosti metropolitou k 80. narozeninám Igoru Kolomackému - synu archimandrity Andreje Kolomackého. Igor Kolomacký se narodil 26. května 1930 a žije s manželkou Marcelou v Praze. Příjemné setkání s bratrem Kolomackým u nich doma bylo naplněno rozhovorem o pozoruhodném životě otce Andreje a vzpomínkami.

o. Oleg Machněv

o. Oleg Machněv s Igorem Kolomackým

ZEMŘEL ZPĚVÁK PETR MUK

Mnozí z nás se smutkem a bolestí v srdci zaregistrovali 24. května zprávu, kterou přinesla sekulární média, totiž že předčasně ve věku pouhých 45 let zemřel skladatel a zpěvák Petr Muk. Petr Muk se narodil roku 1965 a vyrůstal v jižních Čechách. V raném mládí zkoušel štěstí s punkovými skupinami, nicméně se proslavil úplně jiným stylem. Koncem osmdesátých let byly masově navštěvovány koncerty jeho synthi-popového Oceánu, který se vyznačoval na popové poměry duchovními texty. Notoricky známým se stal hit Ráchel, fanoušci si možná vzpomenu i na songy Dávná zem, Čas, Prázdná ulice apod. Oceán v devadesátých letech vystřídal rovněž populární hudební sdružení Shalom. Symbolem skupiny, inspirované z velké části židovskou hudbou, se stala píseň Až jednou. Petr Muk získal také druhé místo v anketě popularity Český slavík. Jeho nejznámější a velmi oblíbené písně, které zřejmě zůstanou trvale zapsány do dějin české populární hudby, jsou Zrcadlo, Bon Soir Mademoiselle Paris a Stín katedrál. Po roce 2000 vstoupil Petr Muk do světa muzikálů. Hrál v Rusalce, Golemovi, Johance z Arku a Galileovi, aby se nakonec rozhodl tuto oblast opustit a věnovat se alternativnější desce V bludišti dnů. Krátce po jejím vydání tragicky zemřel. V Petru Mukovi od nás odešel nejenom skvělý skladatel a zpěvák, ale také dobrý člověk a pravoslavný křesťan otevřený duchovnímu hledání a poznání. O to smutnější je, že tento tvořivý a nadaný člověk dlouhodobě zápa-

sil s těžkými depresemi, které se snažil překonávat léčbou i všemi možnými způsoby. Ve svém mládí byl v průběhu léčebného pobytu ve Františkových Lázních o. Radiovjem Jakovljevičem

(dnes arcibiskupem Simeonem) sjednocen s pravoslavnou církví a ve Františkových Lázních pak také přísluhoval v chrámu a přicházel ke svatému přijímání. Petr Muk zůstal přítelem vladyky Simeona, kterému například přišel popřát a zazpívat k jeho 80. narozeninám do Vilémova. Jako na člověka nakloněného duchovnímu životu a hledání pravdy na Petra Muka vzpomínal také arcibiskup pražský a metropolita českých zemích a Slovenska vladyka Kryštof po svaté liturgii v chrámu ve Vilémově v sobotu 5. června. I když nás předčasná ztráta bratra bolí, zůstává v našich srdcích i modlitbách jako skvělý hudebník a zpěvák a také jako člověk otevřený hledání duchovního smyslu lidského bytí a pravdy. Věčná paměť!

řj

ZA SESTROU VALENTINOU ŠIDÁKOVOU

Litoměřickou církevní obec postihla velká ztráta. Všemohoucí Pán k sobě povolal svou věrnou služebnici, paní Valentinu Šidákovou. Byla pevným sloupem našeho společenství v chrámu sv. Václava. Téměř nebylo bohoslužby, na které by nebyla přítomna. Díky její podpoře se rozvinuly pravidelné služby, uskutečnil se přechod nejprve na pravoslavnou paschálii a později na církevní kalendář, během generální opravy chrámu v letech 1993-1994 se rok a půl sloužilo v jejím domě. Dle svých možností pořizovala i vybavení chrámu, zpívala při bohoslužbách a dbala o zkrášlení Božího domu.

Často se účastnila poutí v Čechách i do Svaté země. Při příležitosti církevních svátků zvala duchovní i věřící k sobě domů, kde se ukazovala její laskavost, pohostinnost i kuchařské umění.

Byla mnohým modlitební přímluvkyní a vzorem křesťanského života. Po celý svůj život svědomitě zachovávala církevní posty a předpisy, ze kterých neslevila ani během své těžké nemoci. Své poslední liturgie se účastnila několik dní před svou smrtí. Zemřela ve věku nedožitých 73 let, zaopatřena svátostmi. Všichni, kdo ji znali, na ni budou vždy s láskou vzpomínat.

Pravoslavná církevní obec v Litoměřicích

„O MLÁDEŽI S MLÁDEŽÍ“

Bylo by mylné se domnívat, že se jaksi samo sebou bude pokřtěný – věřící člověk chovat ke všem lidem s láskou, jak mu ukládá Pán Ježíš. Je důležité, aby už jako dítě byl k této životní prioritě veden. Nejlépe tím, že sám je zahrnut láskou od svých blízkých, zájmem, pochopením, pomocí. Nejlépe tím, vidí-li své rodiče, prarodiče či pěstouny jako příklad. Či má-li ve svém okolí alespoň nějaký příklad.

Bylo by ale dalším omylem se domnívat, že rodina, která vede své děti ve víře a lásce, se nemusí zajímat o své okolí. O děti, které žijí v jiných podmínkách, bez fungující rodiny, v nedostatku, ve strádání, či dokonce bez jediného příkladu lidského soucitu... Může se někdy jednat také o děti, které mohou začít samy sebe a své okolí ohrožovat dokonce ještě dříve, než vyrostou. Vandalství, šikana, krádeže, loupeže a ostatní negativní projevy u dětí samozřejmě nevznikají bez příčiny.

Domnívám se proto, že je nanejvýš prospěšné pořádat podle možností setkání dětí a mládeže, která jsou přístupná všem dětem bez rozdílu. Cenu pobytu stanovit nejnižší možnou a hradit s její pomocí pobyt těm ze sociálně nejslabších skupin. Domnívám se také, že je potřebné zjednodušit priority setkání na dvě základní věci – na to nejdůležitější, oč jsme v životě žádáni – věřit v Boha a milovat jej a bližní. Všechno ostatní, byť velké a ušlechtilé, nesmí být na prvním místě.

Všechny děti touží zcela přirozeně po lásce a po poznání Boha. Ne všechny však mají stejné možnosti. Je tedy i naší povinností věnovat se těm, které přicházejí z ateistického prostředí, stejně jako dětem, které jsou pokřtěné a vedené ve víře. Všichni společně se můžeme obohatit o nové zkušenosti, o trpělivost a především o skutečné a hluboké pochopení slov: „miluj bližního svého jako sebe sama.“

S požeňáním vладыky Kryštofa pokračujeme i v roce 2010 v tradičních letních setkáních dětí a mládeže v západních Čechách. Každé setkání je společným úsilím mnoha obětavých a nezištných spolupracovníků. Ráda bych zmínila podporu vладыky Kryštofa, vладыky Simeona, duchovních otců Jana Křivky, Romana Mastíka, Vladimíra Kulakova, Vladimíra Spurného, Josefa Hauzara, Milana Ilorváta, žalmisty Vladimíra z Karlových Varů, Ivana Pajtaše, Dejana Randjeloviče, Jany Demjanové, Anny Kulhánkové, Davida Hauzara, Honzy Křivky, Vasiliky Gramady, Jaroslavy Martinkové, Evy Cudrákové, Naděždy Somorové, Veroniky Jurčíkové, Karla Mladého z Brna, Věry Vránové z Teplé a dalších, které pro velké množství nejmenuji,

kteří věnovali dětem svůj čas či prostředky.

V průběhu let bylo i nemálo překážek a také několik jedinců, kteří společně úsilí spíše mařili, snad pro své tvrdé srdce, které jim nedovolilo pocítit skutečný smysl společné práce. Ti dospělí, kteří se raději uchýlili k pomluvě a hledání negativ, by se však dali spočítat na prstech jedné ruky. Je možná třeba zdůraznit, že chyby děláme všichni, a máme na to také svým způsobem právo. Ale cituji:

„Ten, kdo umí lidi jen napadat a pranýřovat jejich chyby a neumí jejich ducha posílit, nýbrž pouze zlomit, je na obtíž sobě i ostatním.“

Je proto nutné, abychom se učili nebýt na obtíž, ale naopak. V roce 2009 proběhla setkání: 12. 1.: odpoledne pro děti, 23.–25. 1.: setkání mládeže, 22. 5.: ekologické odpoledne pro děti, mládež i dospělé, 8.–15. 7.: letní setkání v Doubravě u Aše, 24. 7.–2. 8.: letní setkání mládeže v Itálii. Celkem se účastnilo 62 dětí a mládeže a 25 dospělých. Příjmy a výdaje činily celkem 76 206 Kč.

Díky radě otce Libora Kratochvíly již třetím rokem také žádáme o dostupnou finanční podporu státu, a to formou dotace od městského úřadu v Aši. V každém programu setkání je hlavním bodem ranní a večerní bohoslužba, živá účast při modlitbách. Každý, kdo se přihlásí, přijímá tuto prioritu jako jedinou povinnou činnost, samozřejmě včetně pobytu v přírodě.

Ostatní činnosti jsou dobrovolné a vždy je na výběr z několika možností, podle schopností a zájmu účastníků. Sport, turistika, výtvarné činnosti, pobyt na ekofarmě, tkání, keramika...

Záleží také na tom, jaká skupina dětí se seje, zda většinu zajímá softbal, kopaná a podobné sporty, či spíše dramatická činnost, literární tvorba či šachy nebo výtvarné činnosti.

Setkáváme se jako velkorodina, kde není vojenský, přísný táborový režim, který možná vyhovuje některým typům lidí lépe, ale i to je záměrné vedení ke svobodě a vlastní odpovědnosti.

V každém roce se zároveň vracíme k tématu ekologie.

MLÁDEŽ

Všeobecné znalosti o vodě, půdě, potravě atd. často chybí, proto je vždy v programu návštěva ekofarmy, vyprávění, ukázky v praxi, soutěže. Volně přecházíme na téma Co škodí lidské duši, jaké chování a myšlení je „jedovaté“. Děti s oblibou píší na vybrané téma svou vlastní úvahu. Zamýšlí se nad pojmy – dobro a zlo, štěstí, víra...

K dispozici je také knihovna, jejímž základem jsou: Bible – ekumenický překlad, Bible podle kralického vydání, Gorazdův Lidový sborník modliteb a zpěvů, Šimkův Zpěvníček pravoslavné rodiny, Biblické dějiny pro nejmenší (1989), Otče náš (1994), Pravoslavný katechismus (1993), Liturgika pro děti (1994), Biskup Gorazd – Pastýř a marýr, Ježíšův příchod a desítky dalších.

Teprve v tomto roce se dozvídáme o knihách MUDr. Ctibora Bezděka o etikoterapii, které by v pravoslavné knihovně, domníváme se, také neměly chybět (Léčení mravností, Brno 1931).

Nejbližší navštěvované chrámy byly vždy Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Sokolov, Aš-Mokřiny. Účast na svaté liturgii, zpověď a přijímání bývají vrcholem setkání.

Léta se setkáváme převážně v Těšově u Mariánských Lázní, kam byly zakoupeny pokrývky, ložní prádlo, židle, stůl na stolní tenis a ostatní nutné vybavení. Knihovna, tkací rámečky, softbal-pálka, míček, rukavice atd. jsou uloženy v Aši.

V loňském roce nám bylo nabídnuto ubytování v Doubravě u Aše, v bývalé budově školy v přírodě, kde je mnohem větší ubytovací kapacita, než byla v Těšově. Okolní lesy jsou velmi podobné pšovským, tedy CHKO Slavkovský les. Koupání je možné na přehradě nebo v bazénech v německém Bad Elstru či u nás ve Františkových Lázních. V Doubravě je možné užívat minerální pramen, který byl posvěcen vladykou Kryštofem.

S pomocí Boží tak můžeme připravovat další setkání v krásné přírodě. A nejen to. Obsahem můžeme navazovat na rok 1950, kdy proběhlo v Mariánských Lázních 1. setkání dětí, připravené Taťanou Ctiborovnou za podpory duchovního otce Milutina Jakovljeviče.

mátuška Kateřina Mastíková

LETNÍ PRÁZDNINOVÝ TÁBOR VE VILÉMOVĚ L. P. 2010

Za tajemstvím zlatého srdce

Jste zváni na tradiční červencový tábor v monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice ve Vilémově, v malebné hanácké obci nedaleko od Olomouce. 8 dní strávených mezi dozrávajícími višněmi, vodní nádrží a lesnatým okolím nám do zajista dají zapomenout na školní docházku.

Co je pro vás připraveno: pěší pochody, koupání v údolní nádrži a v lomu, návštěva pamětihodností, stezka odvahy, celotáborová hra, bohoslužby, sportovní soutěže, vzduchovky, cyklovýlety, táborák, pouť do Chudobína, ale především setkání s lidmi, kteří mají chuť něco zajímavého prožít.

Termín – příjezd sobota 3. 7. do 14.00, odjezd v sobotu 10. 7. do 16.00

Cena – je neuvěřitelně příznivá – pouhých 1 500 Kč

Přihlášky – nahlaste se nejpozději do 15. 6. 2008, tel. 731 073 017, 775 313 161, mail kratochvila.libor@quick.cz, dusan.svabenik@seznam.cz. Pro bližší informace samozřejmě volejte.

Doporučený věk – od 8 do 16 let

Kde – pokoje vilémovského monastýru s plným sociálním zázemím

Strava – 5x denně s pitným režimem (domácí hanácká strava)

Kdo – o. Basil Dušan Švábeník, o. Mojmír Kříž, o. Josef Libor Kratochvíla, s. Mária Halodová a další

Doma nezapomeňte – sborník, průkaz pojištěnce, potvrzení od lékaře o bezinfekčnosti, kapesné, spacák a karimatku, pláštěnku, plavky, pevnou obuv, letní obuv, pokrývku hlavy, opalovací krémy, osobní hygienu, hudební nástroj, batůžek na výlety, vlastní láhev, přílbu na kolo a další potřebné věci.

Kdo z vás má špetku fantazie,

ať letí s námi do mraků

a nikdy s nikým neužije

víc vilémovských zázraků.

Hvězdy se dají do pochodu,

po nebi rejdi vesele,

na táboře marně hledáš chybu,

on šťastně tě zas semele.

o. Libor Kratochvíla

NAD ODKAZEM ŽIVOTA A DÍLA KARDINÁLA TOMÁŠE ŠPIDLÍKA

Kardinál Tomáš Špidlík patřil mezi nejvýznamnější osobnosti duchovního života dneška; v sekularizovaném století dokázal srozumitelně a poutavě hovořit o křesťanských hodnotách. V početných nekrologích a vzpomínkách, které se bezprostředně po jeho smrti objevily, byl zdůrazňován jeho nezastupitelný význam pro římskokatolickou církev i české kulturní prostředí. S tímto hodnocením lze pouze soubhlasit a snad jen doplnit zamýšlením, co tvorba kardinála Špidlíka znamenala pro pravoslavné křesťany.

Špidlíkova badatelská a popularizační tvorba byla věnována problematice tzv. východního křesťanství. Desítky let působil v Papežském orientálním institutu a dalších školách, které se v římskokatolickém prostředí touto otázkou zabývají. Za východní křesťanství bývá označován široký konglomerát církevních společenství, které spojuje liturgická příslušnost k východním ritům (byzantskému, arménskému, koptskému, východosyrskému, západosyrskému). Jsou zde zastoupeny předchalcédonské církve, církve východního obřadu sjednocené s Římem a také církve pravoslavná. V rámci tohoto širokého badatelského pole se Tomáš Špidlík rozhodl věnovat problematice slovanské spirituality a ta jej přivedla ke studiu duchovní tradice církevních společenství byzantského obřadu a pravoslavné. V tomto ohledu byl inspirován i dalšími zdroji, především tzv. unionistickými sjezdy, které se od r. 1907 pravidelně konaly na Velehradě. Ty zdůrazňovaly skutečnost, že Slované, kteří církevně přísluší jak k východnímu, tak západnímu křesťanství, jako by symbolicky odráželi letité rozdělení křesťanské Evropy i světa. Zároveň však v době populárních úvah o slovanské vzájemnosti byla deklarována i skrytá jednota tohoto rozděleného slovanského prostoru. Ten v duchovní oblasti spojovala například cyrilometodějská misie – uznávaná všemi slovanskými národy, přijímaná v pravoslaví i v římském katolicismu (o její všeobecné přijetí v římskokatolickém prostředí se v 19. století zasadil mj. chorvatský biskup Josip Juraj Strossmayer). Slované tak místo symbolu rozdělení začali být vnímáni jako klíč k budoucí jednotě křesťanstva, chápané v duchu předkoncilní teologie jako sjednocení pravoslavných s papežským stolicem. Zároveň však velehradské hnutí naznačovalo budoucí posun římskokatolického pojetí církve k otevřenějšímu přístupu Druhého vatikánského koncilu. Tyto podněty formovaly tvorbu kardinála Špidlíka, jejíž konstantou zůstal zájem o východní křesťanství a spiritualitu slovanských národů.

Z bohatého díla můžeme na tomto místě zdůraznit jen některá místa. Východnímu křesťanství byl věnován například cyklus *Spiritualita východního křesťanství*. Špidlíkovou snahou bylo „očistit a odkrýt pravý lesk slova křesťanský Východ“ a své čtenáře seznamoval s tím, co je pro pochopení duchovních kořenů této oblasti podstatné – s koncepcí modlitby, mnišství, ale i hledání duchovního poslání Ruska (Ruská idea). Zvláště působivé jsou pasáže věnované otcům prvních století křesťanských dějin, mnišskému asketismu, ale také významným postavám duchovního života pravoslavných národů. Špidlík spiritualitu východního křesťanství představoval jako zdroj hluboké křesťanské duchovnosti, aktuální i pro současného člověka. Touto metodou byly ovlivněny i další Špidlíkovy práce (*Prameny světla, Znáš Boha Otce, Syna i Ducha svatého? a další*), v nichž za pomoci úryvků a odkazů z řady řeckých, syrských, ale také ruských a českých autorů ošvětloval základní pojmy křesťanské víry. V tomto duchu

SVĚDECTVÍ

byla pojmána i duchovní cvičení (exercicie), která vedl pro papeže Jana Pavla II. v roce 1995. Jeho práce byly psány tak, aby jim mohl rozumět i běžný čtenář, a není divu, že se dočkaly řady překladů i reedici.

Díky tvorbě Tomáše Špidlíka se zásadním způsobem změnila představa o východním křesťanství, která panovala v římskokatolické církvi. Bohatá duchovní kultura rozsáhlých oblastí východního středomoří a východní a jihovýchodní Evropy byla v západním prostředí dříve často vnímána jako exotická a vzdálená archiválie. Podobně bylo často viděno i pravoslaví. K jeho deformovanému obrazu přispěly i státní ideologie staré Evropy, v nichž bylo pravoslaví představováno jako atribut státní ideologie ruského impéria či jako náboženství balkánských zemí. Zatímco univerzální charakter pravoslavné církve se západnímu příjemci stále ještě otevírá, pokladnice pravoslavné teologie a kultury je dnes již všeobecně uznávána. Je zásluhou i Tomáše Špidlíka, že se dnes v knihkupectvích v hojném počtu setkáváme s literaturou východních otců, s ikonami i duchovní hudbou, která obohacuje duchovní svět západního člověka jako nedílná součást křesťanské kultury.

Stejně tak se ve své tvorbě snažil změnit i obraz slovanských národů na Západě. Ačkoli klasická představa slovanské vzájemnosti je historicky překonaným konceptem, přínos slovanských národů do pokladnice evropské duchovní kultury je doceňován stále více. Špidlík upozorňoval především na ruské autory, ať již z církevní tradice (sv. Teofan Zatvornik sv. Ignatij Brjančaninov) či autory klasické a moderní literatury (N. V. Gogol, F. M. Dostojevskij, V. I. Ivanov a další). Samostatnou kapitolu tvořilo jeho studium ruských filosofů, z nichž byly zdůrazňovány především osobnosti náboženské tradice a prokatolicky

orientovaní myslitelé (P. J. Čaadajev, V. S. Solovjov). Ačkoli Špidlík ze zmiňovaných autorů vybíral jen jisté pasáže či aspekty, anticipoval rostoucí zájem o ruské myšlení i duchovní interpretaci ruské literatury. Řadu krásných slov věnoval české kultuře, která se v jeho pojetí nezrídka na dosti nečekaných místech otevírala jako velké křesťanské poselství.

Tomáš Špidlík nebyl kabinetním badatelem. Jeho charisma bylo darem živého slova, které se projevovalo v kontaktu s lidmi různého zaměření i duchovního povolání. Složitě věci dokázal vysvětlit prostě, aniž zjednodušoval hloubku problému. Svě posluchače dokázal získat upřímností, zájmem a přesvědčením. Síla jeho slov vyvěrala především z vlastní duchovní zkušenosti, z ukotvenosti v modlitbě a křesťanské tradici. Účastníci setkání s ním, ať se jednalo o církevní hodnostáře či laiky, akademiky či prostě věřící, odcházeli duchovně obohaceni a vnitřně obrozeni.

Stejně jako v případě dalších významných zakladatelských osobností nelze ani k tvorbě Tomáše Špidlíka přistupovat jako k souboru neměnných autoritativních postulátů, z nichž vytvoříme jakýsi systém. Takový přístup by byl v přímém rozporu s hlavním důrazem jeho práce – být tam, kde vane Duch. Texty, které byly Špidlíkovou zásluhou do západního kontextu uvedeny, je třeba znova promýšlet a nově nahlížet. Mnohem závažnější než jednotlivé postřehy či interpretace je celkový smysl jeho díla. Ten nejlépe nazřeme rozvíjením těch křesťanských hodnot, které nacházel ve východní spiritualitě i slovanské kultuře. Rozvíjet je znamená především začít je skutečně žít. Podobně jako je žil sám Tomáš kardinál Špidlík.

protodiákon Hanuš Nykl

PROGRAM METROPOLITY

Z PROGRAMU BOHOSLUŽEB METROPOLITY KRYŠTOFA

VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

PÁTEK 2. ČERVENCE

v 9⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu Zesnutí přесvaté Bohorodice Na Olšanech v Praze 3

SOBOTA 3. ČERVENCE

v 9⁰⁰ hod. požehnat zahájení Konference k 60. výročí založení Michalovské eparchie

NEDĚLE 4. ČERVENCE

v 9⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu sv. apoštolů Petra a Pavla v Trebišově

PONDĚLÍ 5. ČERVENCE

v 9⁰⁰ hod. u příležitosti svátku sv. Cyrila a Metoděje sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu zasvěceném svatým věrozvěstům v Michalovicích

ÚTERÝ 6. ČERVENCE

v 15⁰⁰ hod. účastnit se setkání v Betlémské kapli a společnou modlitbou oslavit svátek Jana Husa

STŘEDA 7. ČERVENCE

v 9⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v kapli sv. Nikolaje v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 - Bubenči

PÁTEK 9. ČERVENCE

v 7⁰⁰ hod. před zahájením promoci na PBF PU v Prešově sloužit sv. archijerejskou liturgií v seminární kapli sv. Jána Teologa

SOBOTA 10. ČERVENCE

v 10⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu sv. Jana Křtitele v Kolíně

NEDĚLE 11. ČERVENCE

v 10⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu sv. Petra a Pavla v Milířích a požehnat letní setkání dětí a mládeže ze západních Čech v Doubravě u Aše

PONDĚLÍ 12. ČERVENCE

v 10⁰⁰ hod. v den chrámového svátku sloužit sv. archijerejskou liturgií v chrámu sv. apoštolů Petra a Pavla v Karlových Varech
v 17⁰⁰ hod. sloužit večerní bohoslužbu v chrámu monastýru Zesnutí přесvaté Bohorodice ve Vilémově a zahájit letní setkání dětí a mládeže z Moravy

NEDĚLE 18. ČERVENCE

v 9⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v monastýrském chrámu Zesnutí přесvaté Bohorodice ve Vilémově u Litovle

ÚTERÝ 20. ČERVENCE

v 7⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v monastýrském chrámu Zesnutí přесvaté Bohorodice ve Vilémově u Litovle
v 8⁰⁰ hod. požehnat kola účastníků pro zahájení pouti k větrné elektrárně sv. proroka Eliáše v Protivanově

NEDĚLE 25. ČERVENCE

v 9.30 hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2

STŘEDA 28. ČERVENCE

v 9⁰⁰ hod. sloužit sv. archijerejskou liturgií v kapli sv. Nikolaje v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 - Bubenči

Mikulčice 2010

HLAS PRAVOSLAVÍ

Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili vydávání našeho časopisu modlitbou a finančním darem. Děkujeme také všem příspěvatelům, kteří nám do redakce Hlasu pravoslavi zaslali svoje příspěvky, zprávy a názory. Děkujeme také všem těm, kdo podpořili finančně nebo zasláními příspěvky chod internetového portálu www.hlaspravoslavi.cz.

Dovolujeme si touto cestou vyzvat všechny naše objednatele a předplatitele, aby si časopis Hlas pravoslavi objednali a předplatili také na rok 2010. Všechny ostatní, kdo si Hlas pravoslavi kupují v chrámech nebo na jiných místech, vybízíme, aby se předplatiteli na rok 2010 stali.

Kromě předplatitelů a odběratelů velmi uvítáme také finanční dary, které nám umožní časopis vydávat a distribuovat pravidelně a umožní nám průběžně zachovat a časem zlepšovat jeho kvalitu po stránce formální i obsahové.

PROSÍME POMOZTE!

Účet Hlasu pravoslavi:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

Pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ28550000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM ZE SRDCE DĚKUJEME**

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ NA ROK 2010

Celoroční předplatné jednoho čísla činí v roce 2010
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374,-Kč

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel. 241 433 396
mobil 721 407 486

Vydává Pravoslavná církev v českých zemích s požehnáním +Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolitů českých zemí a Slovenska

Číslo 6/2010 ročník LXV

Dělostřelecká 7, 160 00 Praha 6
PO.BOX 655, CZ-111 21 Praha 1

Registrace
MK ČR E 248

Odpovědný redaktor

Mgr. Roman Juriga, romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz
tel. 776394637

Editoři

J. V arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon
Jerej David Dudáš

Redakce

Osvěta a pravoslavná duchovnost:

ThDr. Jakub Jiří Jukl, Mgr. Eva Suvarská, Jerej Mgr. Jan Týmal
Pravoslavná mládež: Ivo Vrobel

Správce portálu hlaspravoslavi.cz

Dalibor Jan Kočí, e-mail: redaktor@hlaspravoslavi.cz, www.hlaspravoslavi.cz

Jazyková úprava

PhDr. Marta Koutová

Grafika

Zuzana Pepelová, Virtue, s.r.o., www.virtue.sk

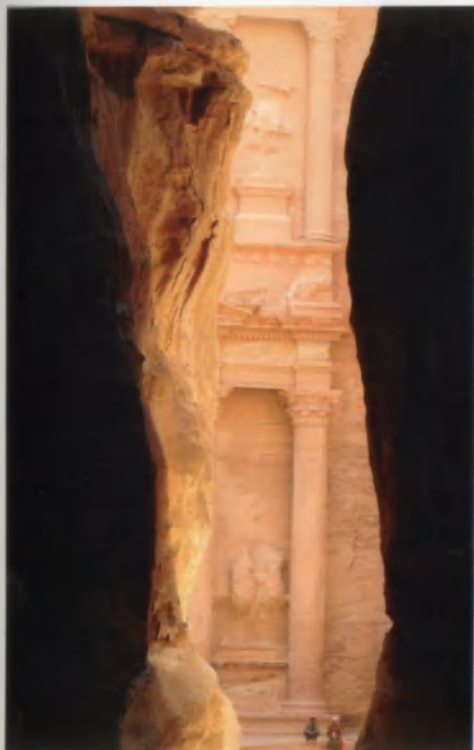
Adresa pro zaslání příspěvků:

Roman Juriga, Vilémov 70, 783 23 Vilémov u Litvle
romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz, Fax: 585349005

Redakce si vyhrazuje právo na případné úpravy či krácení zaslanych příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí. Autorské články, překlady a fotografie jsou darem církvi a autoři si nenárokují autorský honorář ve smyslu Autorského zákona. Otištěné materiály nelze rozšiřovat bez souhlasu redakce nebo autora.

NAŠI POUTNÍCI VE SVATÉ ZEMI

Bájně skalní město Petra, první pohled na pokladnici

V mozaikové dílně, která zaměstnává postižené v Jordánsku

Obnova křtu poutníků u Svaté řeky Jordán

Staré antické město Jerasch

Setkání vladyky Kryštofa a poutníků s Jerusalemským patriarchou J.B. Theofilem III.

MIKULČICE 22. 5. 2010

